

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

FILIPÍNY 1944—1945

Tomáš Krba

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Obecné dějiny

2. ročník

Bakalářská práce

FILIPÍNY 1944—1945

Tomáš Krba

Vedoucí práce: prof. PhDr. Aleš Skřivan, Ph.D.

Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Touto cestou bych rád poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce prof. PhDr. Aleši Skřivanovi, Ph.D za odborné vedení mé práce, rady a připomínky, které mi pomohly zkompletovat tuto práci.

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2015

.....

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Určení cíle	4
3. Plán Šó.....	6
4. Před vyloděním	8
4.1 Předsunutá pozice	9
5. Vylodění na Leyte.....	10
6. Bitva o Leytský záliv	14
6.1 Ponorkový útok.....	15
6.2 Sibuyanské moře	18
6.3 Průliv Surigao	23
6.4 Samar	27
6.5 Mys Engaño.....	30
7. Dobývání Leyte.....	35
7.1 Ormocká zátoka	36
7.2 Dokončovací akce.....	39
8. Luzon	42
8.1 Zajatecký tábor Cabanatuan	45
8.2 Manila	47
8.3 Boje pokračují	50
9. Jižní Filipíny	54
10. Následné události	56
11. Závěr	57
12. Použitá literatura	60
Resumé	63
13. Příloha.....	64
14. Obrazová příloha.....	66

1. Úvod

Boj o Filipíny, tzv. znovudobytí Filipín v letech 1944—1945, bylo vůbec nejrozsáhlejší americké vojenské tažení během bojů v Tichomoří. Plán uskutečnit jejich znovudobytí byl vydán v červenci roku 1944 a samotné boje mezi americkými a japonskými silami lze datovat mezi říjen 1944 až srpen 1945.

Převážná část publikací, které se věnují problematice druhé světové války a které vycházejí u nás se zaměřují spíše na dění v evropském prostředí v letech 1939—1945. Mezi témata, která lze zařadit do tohoto okruhu, se řadí např. taktika bojů, vojenská technika, politická a ideová otázka a rasová nenávisť převážně k židovské populaci na straně Třetí říše.

Mé téma Filipíny 1944—1945 je v publikacích vycházejících v našem prostředí zastoupeno pouze okrajově. Podrobnější a častější rozbor tématu lze nalézt u autorů ze států, které se války v Tichomoří samy účastnily, tj. u Spojených států amerických a Japonska.

Důvodem, proč jsem si vybral toto téma, je můj osobní zájem o bližší zkoumání dějin Tichomoří, především v období druhé světové války. Konkrétně boje o Filipíny se mi jeví jako jedno z vůbec nejzajímavějších témat války v Pacifiku. A cíl této práce? Pokusím se mimo jiné odpovědět na následující otázky. Jaké jsou příčiny jednotlivých nejdůležitějších střetnutí? Jaké odhalím výsledky a následky jednotlivých bitev? Jak souvisí osobnost a charakter jednotlivých velitelů s ovlivněním bojových operací? Jaká byla použita vojenská technika a zdali byla na jedné či druhé straně zkonstruována či nasazena nějaká nová? Jaká byla použita vojenská taktika a strategie? V neposlední řadě bych chtěl také přiblížit téma těm, kteří nejsou s touto problematikou obeznámeni.

Mezi mé stěžejní autory, ze kterých jsem čerpal při psaní této práce, patří Miloš Hubáček, který se v řadě svých knih zabývá lodními souboji právě v Tichomořské válce v době druhé světové války. Autor ve své knize (*Boj o Filipíny*) líčí události od druhé poloviny roku 1944, kdy se

americkým vojskům podařilo dobýt ostrovy na Marianách. Dalším krokem Američanů bylo zaútočit a osvobodit Filipínské ostrovy, jak to bylo slíbeno velitelem spojeneckých vojsk Douglasem MacArthurem (v příloze obrázek č. 1) při opouštění Filipín v roce 1942. Autor v této knize líčí někdy až s příliš velkou chronologickou přesností události, které zahrnovaly boje na zemi, moři a nebi, jak šly téměř po hodinách za sebou. Kniha je dále doplněna o dobové fotografie, které zobrazují především válečnou techniku a hlavní aktéry bitev. Tato kniha byla pro mě asi největším přínosem, neboť se tematikou filipínských střetnutí věnuje celá až do konce války.

Dalším z autorů je Aleš Skřivan. Jeho publikace (Japonská válka 1931—1945) se věnuje událostem v rozmezí let 1931 až 1945 nejen v militantním Japonsku, ale i na Dálném východě a v Tichomoří. Autor se v knize podrobněji zabývá invazí jak do Mandžuska v roce 1931, tak útokem na Čínu v roce 1937 a následným válečným obdobím, kde už Japonce od roku 1942 stíhá jedna porážka za druhou. Dále popisuje důsledky bombardování japonských ostrovů, které měly drtivý psychický dopad na obyvatele, ale v neposlední řadě je zde kladen i velký důraz na politické kruhy u japonského císařského dvora, plné vzájemných intrik. Kniha je dále doplněna o dobové fotografie znázorňující především politické aktéry a vojenskou techniku. Tato kniha byla pro mě velmi důležitá především proto, že jsem se zorientoval v oblasti japonského vojenského a politického myšlení a válečné techniky. Vzhledem k tomu, že česká historiografie není bohatá na díla věnující se japonské problematice během druhé světové války, musel jsem pak využít prací zahraničních autorů a to jak v českém překladu, tak v originále.

Proto dalším dílem, z něhož jsem vycházel, je (*Válka v Pacifiku*) nizozemského autora Dana Van Der Vata. Kniha barvitě líčí události druhé světové války od útoku na Pearl Harbor dne 7. 12. 1941 až po japonskou kapitulaci dne 2. 9. 1945. Autor v knize popisuje vznik konfliktu mezi Japonskem a Spojenými státy americkými a dále nastiňuje problémy

a chyby v řadách japonské diplomacie. Mimořádná pozornost v knize je věnována také i námořním bitvám, a to jak u Midway, tak i bitvě o Guadalcanal a Leyte. Toto dílo považuji za jedno z nejlepších, které se zabývá střetnutím mezi USA a Japonskem v období druhé světové války a bylo přeloženo do češtiny.

Další z důležitých knih, která mi pomohla se zpracováním mého tématu, byla publikace od autora Kennetha Mackseyho s názvem *Vojenské omyly*. V této publikaci je uvedeno patnáct nejznámějších bitev a soubojů v průběhu druhé světové války, včetně bitvy u Leyte, ta je součástí bitvy o Filipíny v roce 1944. U každé bitvy je zároveň popsáno, jakých závažných chyb se jednotlivé strany dopustily, což následně vedlo k jejich porážce. Díky těmto poznatkům se pro mě tato publikace stala nepostradatelnou, neboť jsem se dozvěděl o závažných pochybeních jednotlivých stran.

I přes fakt, že v publikacích zabývající se bitvou o Filipíny z let 1944—1945, se autoři povětšinou shodují v zásadních historických faktech, najdou se i některé rozdíly. Například autoři nejsou vesměs jednotní v počtech jednotek, které byly v průběhu bitev nasazeny či případných počtech ztrát. Rozpor lze také nalézt i v otázce, kdy bylo nasazeno první uskupení známé též jako „Kamikaze“. Tyto jednotky byly prvně nasazeny v bojích u Leyte 25. října 1944 v bitvě u ostrova Samar. Ovšem, co se týká časových sledů a událostí na sebe navazujících, v tom jsou všichni autoři jednotní.

2. Určení cíle

Od náletu na Pearl Harbor 7. 12. 1941 až po bitvu u Midway 3.—7. června 1942 japonské císařství zažívalo úspěchy na bitevním poli. Po prohrané bitvě u Midway a u Guadalcanalu se strategická situace v Tichomoří obrátila ve prospěch spojenců. Jejich ofenziva v oblasti tichomořského válčiště z let 1943—1944 vytlačila japonská vojska z významných pozic a způsobila japonskému loďstvu a letectvu obrovské ztráty. „*Jen během čtyř měsíců od dubna do srpna roku 1944 Američané, podporováni Australany, pokročili v jihozápadním Tichomoří po severním pobřeží Nové Quineje o více než 1000 mil a stáli před branami Filipín*“¹. Filipínské ostrovy měly pro Japonce vysoký strategický význam. Již od roku 1942 je Japonci drželi ve své moci kvůli kontrole cest a námořních konvojů k Východní Indii, převážejících drahocenné suroviny. Ostrovy byly dále ceněny pro své rozmístění letišť a lidský potenciál místního obyvatelstva. Pro Japonce zaujímal nejdůležitější úlohu ostrov Luzon, z něhož mohli především mít dohled na námořní trasy svých lodí spojujících Japonsko s obsazenými územími v Malajsku a Indonésii.

Již v průběhu jara MacArthurovy a Nimitzovy námořní síly systematicky ničily vnitřní okruhy japonské obrany a nebylo v té době ještě úplně jasné, jakým směrem se budou ubírat další americké údery. „*Starý strategický Plán porážky Japonska, schválený Výborem náčelníků štábů na jaře 1943, předpokládal zajištění filipínského Luzonu, jihočínského pobřeží a ostrova Tchaj—wanu (Formosy)*“² Mezi americkými vojenskými strategy ovšem byli i tací, kteří prosazovali plán, který počítal s úplným obeplutím Filipínských ostrovů a pokračováním k japonským ostrovům. Naproti tomu generál MacArthur byl nejhrolivějším zastáncem plánu o znovudobytí Filipín, jednak kvůli tomu, že byl roku 1942 nucen Filipíny opustit po porážce s Japonci a jednak zastával politická hlediska, ve kterých tvrdil, že pokud Američané obejdou Filipíny,

¹ Hubáček, Miloš, *Ofenziva v Pacifiku*, Mladá fronta, Praha 2000, s. 369.

² Skřivan, Aleš, *Japonská válka 1931—1945*, Libri, Praha 1997, s. 379.

bude to mít negativní psychologický dopad na mnoho let pro americkou pozici v této oblasti.

26. července 1944 se v přístavu Pearl Harbor sešli generálové MacArthur a Nimitz spolu s prezidentem Rooseveltem, aby rozhodli o následujících vojenských operacích Američanů v Tichomoří. „*Dne 28. července 1944 schválil prezident Roosevelt plán generála MacArthura na dobytí Filipínského souostroví*“³. První operace byla naplánována na 20. září 1944 a počítala se zahájením invaze na ostrově Leyte. Zajímavostí jistě zůstává fakt, jak se generál MacArthur vypořádal s pomocí australského královského letectva a námořnictva. Původně měly tyto ozbrojené složky vypudit zbytky japonských sil z dříve dobývaných ostrovů a jedna divize měla podpořit americké jednotky při znovudobytí Filipín. MacArthur ovšem australské jednotky škrtl ze svých plánů s odůvodněním, že by americká veřejnost nepochopila, proč by při osvobozování amerického území (Filipíny) měla pomáhat cizí armáda. Tím byly tedy australské jednotky odsunuty na vedlejší kolej a do zbytku války vykonávaly jen podřadné vyčišťovací operace.

³ **Cawthorne**, Nigel, *Bitvy druhé světové války*, Alpress, Frýdek—Místek 2007, s. 229.

3. Plán Šó

Dne 17. července 1944 japonský generál Hideki Tódžo⁴ odstoupil z funkce náčelníka generálního štábu pozemních vojsk a následující den 18. července 1944 rezignovala celá vláda. Důvodem rezignace měla být všeobecná nedůvěra u dvora, mezi císařskými rádci a především ztráta ostrova Saipan, o který se sváděly boje mezi červnem až červencem 1944. Ztráta Saipanu byla pro Japonce hlubokou ztrátou, protože ostrov nebyl získán při dobývání v druhé světové válce, ale Japonci ho měli v držení již od první světové války, dokonce od roku 1922 byl jejich mandátním územím. Po pádu vlády měla být stále zachována militaristická koncepce vlády, proto byl novým předsedou vlády jmenován generální guvernér Koreje generál Kuniaki Koisó. Ten několik dní po svém nástupu pravil: *„Byl jsem přesvědčen, že pád Saipanu znamená naši porážku ve válce.“* Současně měl ale nový předseda vlády za to, že *„žádat teď o mír by znamenalo vzdát se za nelítostných podmínek“*. *Proto v souladu s převážnou většinou vládnoucí kliky rozhodl, svést poslední rozhodující bitvu a vrhnout do ní všechny prostředky a všechnu sílu, aby byla vítězná.*⁵ S odstupem času lze říci, že Koisóova vláda se snažila udržet příznivé podmínky, které by vedly k pokračování ve válce do stádia, kdy by bylo možno získat přijatelné podmínky v mírové smlouvě pro Japonsko.

Od června roku 1944, Američané začali brázdit Filipínské moře a následně dobyli Mariany, Saipan, Guanu a Tinian. Proto byl v červenci a srpnu 1944 vypracován admirálem Soemu Tojodou strategický plán s názvem Šó—go tj. (Vítězství), v literatuře je uváděn zkráceně pouze jako Šó. Jelikož Japonci si ale stále nebyli jistí, kam a kdy Američané zaměří další ze svých útoků, byly navrženy celkově 4 verze plánu Šó. *„Šó—1 předpokládal vybojování rozhodující bitvy na Filipínských*

⁴ **Hideki Tódžo:** Byl japonský politik a generál, jako mladý absolvoval vojenskou službu v Mandžusku a během první světové války byl vojenským přidělcem v Německu a Švýcarsku. Mezi lety 1941—1944 vykonával funkci premiéra. Ke konci války se neúspěšně pokusil o sebevraždu a v létě 1948 byl oběšen jako válečný zločinec.

⁵ **Hubáček,** Miloš, *Ofenziva v Pacifiku*, s. 370.

ostrovech, Šó—2 v oblasti Tchaj—wanu a souostroví Rjúkjú, Šó—3 měl čelit útoku na japonské ostrovy Honšú a Kjúšú a Šó—4 na ostrovech Hokkaido a Kurily.⁶ V případě amerického vylodění dle některé ze čtyř eventualit plánu Šó měla být zahájena mohutná obrana proti invaznímu vojsku a následné posílení japonských posádek, které by se ocitly v bezprostředním ohrožení. Plán Šó celkově počítal s nasazením leteckých sil, na kterých byl zcela závislý. Japonci ovšem museli řešit několik závažných problémů. Hlavním bylo: postupná ztráta letecké a námořní iniciativy od roku 1942 po prohrané bitvě u Midway. „*Od tohoto okamžiku již jen čelilo vzrůstajícímu tlaku spojeneckých sil, přičemž dílčí úspěchy v jednotlivých střetnutích nemohly mít, vzhledem k hospodářské kapacitě USA žádný vliv na konečný výsledek války. Tečku za existencí japonského námořnictva jako akceschopného celku učinila série bitev ve filipínských vodách v říjnu 1944.*“⁷ Japonská válečná mašinerie také nedokázala produkovat již tolik válečných letadel jako na počátku války a značně zaostávala v technologickém vývoji oproti Američanům. Také ztráta zkušených válečných pilotů ze začínala silně projevovat, neboť museli nastupovat jen narychlo vyškolení nezkušení piloti.

Podle Japonského vrchního velitelství se zdály plány Šó—1 a Šó—2 nejpravděpodobnější. Prvořadá pozornost byla věnovaná právě obraně Filipínských ostrovů, následně pak Tchaj—wanu a Rjúkjú. Konkrétně v případě Filipín při napadení ostrovu Luzon, ležícího na severu, měly být místní pozemní posádky nasazeny v maximální možné míře. Při případných střetnutích ve středu či na jihu Filipín měly být využity především lodní a letecké síly.

⁶ Hubáček, Miloš, *Boj o Filipíny*, Panorama, Praha 1990, s.94.

⁷ Pejšoch, Ivo, Novák, Zdeněk, Hájek, Tomáš, *Válečné lodě 4*, Naše vojsko, Praha 1993, s. 277.

4. Před vyloděním

Mezi 11. až 16. zářím 1944 se v kanadském Quebecu konala anglo—americká konference s krycím názvem „Octagon“. *„Tam vypukl další vážný spor mezi Churchillem a Kingem o britském plánu na návrat do Pacifiku. Ještě před rokem naléhali Američané na Brity, aby se aktivněji zapojili do války proti Japonsku (a ti půjčili Nimitzovi v květnu 1943, kdy americké námořnictvo nemělo dostatek letadlových lodí, novou velkou letadlovou loď HMS Victorious, což byl jistě užitečný, nikoliv však rozhodující příspěvek).“*⁸ King byl zastáncem toho, že Britové, kteří v minulých letech značně protestovali vůči rozsahu amerických operací v Pacifiku, by se nyní neměli tzv. přiživovat na americkém triumfu a tudíž již žádnou pomoc britského Královského námořnictva nepotřebovali. Tím pádem byly britské a potažmo i australské síly s výjimkou pár lodí vyloučeny z invaze na Filipíny.

Dne 15. září 1944 v Quebecu byl vydán rozkaz pro velitele tichomořských oblastí k napadení ostrova Leyte dne 20. října 1944 a tím mělo být započato znovudobývání Filipín. Podle původních plánů měl být ostrov Leyte napaden až o dva měsíce později. Proto ovšem Japonci nestihli ukončit své přípravy na obranu Filipín, což později potvrdil i generálmajor Jošiharu Tomočika.

Před uskutečněnou invazí došlo v Japonsku k výměně velitele japonských pozemních sil na filipínských ostrovech. Generálporučík Šigenori Kuroda byl nahrazen generálporučíkem Tomojukim Jamašitou. Formální odůvodnění znělo: *„věnuje více času golfu, čtení a osobním záležitostem než výkonu oficiálních povinností.“*⁹ Jako skutečný důvod však lze uvést jeho značně skeptický názor na možnost obrany na filipínském souostroví. Historikové též spojují výměnu velitele s incidentem z 20. září 1944 v Japonsku, kdy došlo ke spiknutí s cílem sesadit vládu generála Koisa. Spiknutí však selhalo díky tomu, že

⁸ Van Der Vat, Dan, *Válka v Pacifiku*, Argo, Praha 2001, s. 346.

⁹ Skřivan, Aleš, *Pád Nipponu*, Mladá Fronta, Praha 1990, s. 111.

spiklenci chtěli do svých plánů zapojit i prince Asaku a Takedu, kteří ovšem celou operaci prozradili strážci tajné pečeti markýzi Koiči Kidóovi. Strážce tajné pečeti si nechal povolát Jamašitu z Mandžuska do Tokia a učinil ho novým velitelem na Filipínách, kde dostal pod své velení 14. oblastní armádu. I Jamašita (obraz č.2) si ovšem po svém příjezdu nedělal už veliké iluze o zabezpečení Filipín, ale před svým štábem nedal nic znát.

4.1 Předsunuté pozice

S přípravami k útoku na Leyte Američané zahájili sérii leteckých útoků na Okinawu 10. října a Formosu s úkolem zničit japonské letecké síly. 11. října byl zahájen útok na severní Luzon a o den později 12. října byl zahájen útok na Formosu pod vedením admirála Halseyho (obraz č. 3) velitele 3. loďstva. Ten trval 3 dny. Během bojů o Formosu se Američanům podařilo zničit více než 500 japonských letadel a značné škody také utrpěla místní japonská letiště a zařízení. Jen díky leteckému opatření Japonců a značnému štěstí se Američanům nepodařilo poškodit ani jednu z cenných japonských letadlových lodí místního japonského svazu.

Po značné ztrátě, kterou Japonci utrpěli na Formose, však zapracovala japonská propaganda, ta podávala jen falešné zprávy. „*Tvrzení, že 3. loďstvo admirála Wiliama Halseyho přišlo mezi 10 a 16. říjnem v bitvě u Tchaj—wanu o 11 letadlových lodí, 2 bitevní lodě, 3 křižníky a 1 torpédoborec a že dalších 8 letadlových lodí a 2 bitevní lodě byly poškozeny (zatímco ve skutečnosti byla poškozena jen jedna letadlová loď a 2 křižníky vyřazeny z akce), vedlo Japonce k tomu, že na nadcházející operaci Šó pohlíželi s mnohem větším optimismem, než si zasluhoval.*“¹⁰

¹⁰ Macksey, Kenneth, *Vojenské omyly druhé světové války*, Naše Vojsko, Praha 2007, s. 265—266.

5. Vylodění na Leyte

Ve dnech 17. a 18. října 1944 americké jednotky obsadily pobřežní ostrůvky v zálivu Leyte. Jejich úkolem (konkrétně jednotky Rangers)¹¹ mělo být doprovodit skupiny SSU#1. Cílem této skupiny bylo nainstalovat signální světla pro snazší proplutí bojových svazů TF 77 (Taffy 77)¹² a snažit se získat mapy s rozmístěním minových polí. 20. října 1944 došlo již k samotnému vylodění na ostrovu Leyte, chráněném 14. a 35. japonskou armádou o síle 20 tisíc nepřítelů zkušených vojáků (celá operace dostala kódové označení název King II). *„První úder Američanů směřoval na střed souostroví, a sice na ostrov Leyte. Tam se 20. 10. 1944 vylodila vojska X. A XXIV. Sboru. Japonci měli v prostoru vylodění 16. pěší divizi. XXIV.sbor tvořila 7. a 96. pěší divize a X. Sbor 1. jízdní a 24. pěší divize.“*¹³ V úvodních fázích operace mělo být na ostrově vyloděno cca 160 tisíc mužů, což bylo více než při operaci Overlord (vylodění v Normandii) dne 6. června 1944. Vrchním velitelem všech námořních sil v Leytském zálivu byl jmenován kontradmirál Jesse B. Oldendorf, ale jen do příjezdu 7. loďstva viceadmirála Kinkaida. Samotné vylodění proběhlo relativně v poklidu, až na pár minometných střel namířených na vylodňovací pláže se americké jednotky nestřetly se žádným odporem. *„První jízdní divize se vylodila na tzv. Bílé pláži v nejsevernějším úseku prostoru vylodění a postupovala k Taclobanu. Nalevo od ní na tzv. Červené pláži, vystoupili na břeh muži 24. pěší divize, jež teprve po několika hodinách dorazila k nedaleké silnici. Mnohem jižněji se na Oranžové a Modré pláži vylodila 96. pěší divize generálmajora Jamese L. Bradleyho, její postup posléze zbrzdily močály a odpor nepřítele. Na nejj jižnějším úseku cílového prostoru (Fialové a Žlutá pláž) se vylodila zkušená 7. pěší divize, která bojovala na Attu a Kwadžaleinu. Třebaže narazila na nejsilnější odpor, kolem poledne*

¹¹ **Rangers:** Americké elitní jednotky, které se účastnily převážně tajných, záchranných a přepadových misí. Jejich počátek se datuje na 18. století.

¹² **Taffy:** americké označení pro námořní bojová uskupení.

¹³ **Kosina, Jiří, Americké pozemní síly 1941—1945, Naše vojsko, Praha 1996, s. 12.**

*dobyla Dulag a zamířila k nedalekému letišti.*¹⁴

Mezitím admirál Halsey hlídkoval severovýchodně od ostrova Luzon a čekal na případný střet s japonským námořnictvem. Generál Douglas MacArthur, který sledoval z paluby křižníku USS Nashville první vylodovací jednotky, se po obědě vypravil na břeh v doprovodu nového filipínského prezidenta Sergia Osmeňy a generála Carlose Romula. Při této příležitosti vznikla jedna z nejslavnějších fotografií druhé světové války, kdy se generál MacArthur brodí vodou na břeh Leytského ostrova. Přítomným kamerám byl určený proslov o jeho návratu na Filipíny a vyzval místní obyvatelstvo ke spolupráci.

V odpoledních hodinách americké jednotky pronikaly dále do vnitrozemí a na výsadkových plážích byly vykládány skupiny nákladních plavidel a zásob. První vylodovací den bylo tedy vytvořeno prostorné předmostí a na plážích bylo vyloděno dostatek techniky, vojska a materiálu, čímž byla první fáze úspěšně dokončena. Za celý den se americké jednotky setkaly jen s minimálním odporem a celkový počet ztrát se odhaduje na 49 mužů. Zatímco na vylodovacích plážích byl odpor minimální, americký lehký křižník Honolulu, který se po odstřelování pláže stáhl cca 5 kilometrů od pláže, byl zasažen torpédem z japonského torpédového letounu. Křižník se sice podařilo zachránit, avšak při výbuchu muničního skladu přišlo o život na 60 mužů. *„Kolem poledne 20. října severní svaz admirála Ozawy o síle 4 doprovodných plavidel, 2 bitevních lodí, 3 lehkých křižníků, a 10 bitevníků vyplul z vnitrozemského moře říše a plul směrem na jihozápad směrem k severnímu cípu Luzonu. 22. a 23. října bylo vysláno 9 pátracích letadel, aby našly americké uskupení, ale žádný kontakt nebyl navázán. Po celé tři dny od vyplutí byl vydán rozkaz udržovat rádiové ticho.*¹⁵ V noci byla na Leyte vybudována provizorní americká obranná linie před případným napadením z vnitrozemí.

¹⁴ Skřivan, Aleš, *Pád Nipponu*, s. 116—117.

¹⁵ Woodward, C Vann, *The Battle for Leyte Gulf: The incredible story of World War II's largest naval battle*, The Battery press, Nashville 1989, s. 41.

Následujícího dne ráno byl doprovodný australský těžký křižník Australia zasažen jedním z japonských letounů, který pronikl leteckou bariérou. Ačkoliv je tento čin některými historiky, potažmo spisovateli označován za první nálet tzv. pilotů (Kamikaze), první takový případ se stal až o čtyři dny později 25. října 1944 v bitvě u ostrova Samar. Poškození dvou křižníků Honolulu a Australia bylo jediným úspěchem, který se povedl japonskému letectvu během dnů 20. až 23. října 1944.

21. října, den po zahájení vyloďovací operace na Leyte, se Američanům povedlo obsadit místní letiště u Taclobanu posléze i město samotné a nepřátelská vojska byla zatlačována dále do vnitrozemí. „23. října 1. mechanizovaná divize dosáhla břehu úžiny San Juanico v místě vzdáleném deset kilometrů severně od Taclobanu. Brzy nato se silné oddíly přepravily na výsadkových člunech přes úžinu a vstoupily na jihozápadní břeh ostrova Samar. Významná vodní cesta, po které mohli Japonci přesunout síly a udeřit z moře na výsadkové pláže, byla nyní pod americkou kontrolou. 24. pěší divize v tu dobu ovládla západně od města Palao dvě důležité a Japonci urputně bráněné vyvýšeniny, a tím otevřela cestu dál na západ do Leytského údolí.“¹⁶ V pondělí 23. října 1944 v již osvobozeném hlavním městě provincie Leyte Tacloban byla jménem amerického prezidenta Roosevelta vyhlášena obnovená civilní vláda na Filipínách.

Mohutnost úderu, kterou Američané provedli na Leyte, Japonce dokonale zaskočila. Přesto japonský císařský hlavní stan rozhodl o vybojování rozhodné bitvy právě zde. „Jamašita odjel do Manily, aby se pokusil přimět polního maršála Teraučiho protestovat v Tokiu proti tomuto rozhodnutí. Generálova argumentace byla věcná a logická – posily vyslané na Leyte neproniknou bariérou amerických válečných lodí a letectva, pokud se jim to podaří, bude pozdě. Kromě toho vyslovil pochybnost, zda je ostrov primárním MacArthurovým cílem. Avšak veškeré Jamašitovo úsilí se ukázalo marným, polního maršála

¹⁶ Hubáček, Miloš, *Boj o Filipíny*, s. 154.

nepřesvědčil. Terauchi se nevzdal názoru, že společný protiútok námořnictva a letectva povede k likvidaci invazních sil v Leytském zálivu a nařídí 14. armádě „úplně zničit nepřítele na Leyte.“¹⁷ Jamašitovy tedy nezbývalo než uposlechnout rozkaz, načež rozdělil síly své 16. divize na jižní a severní svaz a doufal v brzký příchod slíbených posil.

¹⁷ **Skřivan**, Aleš, *Japonská válka 1931—1945*, s. 391.

6. Bitva o Leytský záliv

Zahájení operace Šó—1 bylo započato dne 18. října 1944. Japonské vrchní velení operaci nechtělo zahájit, dokud si nebude přesně jisto, na který z filipínských ostrovů bude směřovat americký útok. Jistí si byli až po hlášení z ostrova Suluan ze dne 17. října, které je upozornilo na mohutný svaz nepřátelských plavidel mířících k ostrovu Leyte. O této skutečnosti byl informován japonský císař Hirohito a oddělení pozemního vojska a námořnictva, které vydalo rozkaz k zahájení plánu Šó—1. Od prvního momentu se admirál Tojoda potýkal s problémem, že části japonského Spojeného loďstva se nacházely v základnách, jež od sebe dělilo několik stovek námořních mil. *„Když byl plán Šó uveden v platnost, většina z lodí japonského námořnictva byla buď poblíž Linggské cesty mimo Singapur, nebo v japonských vodách. Tabulka organizace rozdělila všechny dostupné lodě do pěti skupin a vrchní velitel admirál Soemu Tojoda zůstal na námořním velitelství v Japonsku.“*¹⁸

Podle plánu Šó—1 měl úderný svaz, jemuž velel viceadmirál Kurita (obraz č.4), vyplout z oblasti ostrova Lingga a nadále pokračovat na západ k Bruinejské zátocce u severních břehů Bornea. Po doplnění pohonných hmot se měl svaz dále rozdělit na tzv. Střední, (příloha č.2 č.2) kterému Kurita osobně velel a Jižní svaz (tabulka č.2) pod vedením Šodžiho Nišimuri (obraz č. 5). Střední svaz měl do Leytského zálivu proplout v noci průlivem San Bernardino a Jižní svaz průlivem Surigao. Dále se měl do průlivu Surigao dopravit také Severní svaz (příloha č.3) pod vedením Džisabury Ozawy (obraz č.6). Cílem mělo být sevření amerických jednotek do kleští. Japonské námořnictvo se při tomto úkolu spoléhalo především na své dvě ohromné bitevní lodi Jamato a Musaši. Jamato postavená v roce 1941, Musaši v roce 1942, byly to dvě ze tří

¹⁸ Dull, Paul S, *A Battle History of the Imperial Japanese Navy 1941—1945*, Naval institute press, Annapolis 1978, s. 315.

japonských bitevních lodí, které se řadily do bitevní třídy Jamato¹⁹, třetí z lodí Šinano byla přestavěná na letadlovou loď. „Byly to nejmohutnější vyzbrojené bitevní lodě všech dob, jejich hlavní výzbroj tvořilo devět děl ráže 457 mm. Obě byly potopeny bombami a torpédy z amerických letadel, Musaši v říjnu 1944 a Jamato v dubnu 1945.“²⁰ Plán Šó—1 počítal s tím, že americké jednotky na Filipínách měly být napadeny s nebývalou koncentrací japonské námořní moci. Dotáhnout operaci na Filipínách bylo pro Japonce životně důležité. Neboť kdyby Američané získali trvalou kontrolu nad ostrovy, ztratilo by tím japonské císařství cestu k Východní Indii, odkud dováželo životně důležité palivo, díky němuž především vstoupilo do války.

Po půlnoci z 21. na 22. října 1944 byl radiolokátorem z amerického plavidla Darter zaznamenán kontakt s neznámými plavidly. Tím byly zahájeny první operace, které vedly k bitvě o Leytský záliv. K následnému střetnutí došlo mezi dny 23. až 26. října 1944 a vešlo ve známost jako největší námořní bitva v historii lidstva—bitva u Leyte (obraz č. 7).

6.1 Ponorkový útok

Americké ponorky Darter a Dace během vylodění jednotek na ostrově Leyte hlídkovaly poblíž severního pobřeží ostrovů Palawan a Borneo. Krátce po půlnoci dne 22. října 1944 zaznamenal Darter kontakt s nepřátelským uskupením rychle plujícím směrem na severovýchod. Dace se tedy vydala plnou rychlostí směrem na severovýchod, odkud by měla vhodné postavení pro případné napadení japonského svazu. Darter mezitím Dace oznamoval přesný kurs, kterým se Japonci plaví a jejich rychlost. V tomto případě byla užitá klasická taktika tzv. „vlčích

¹⁹ **Třída Jamato:** Japonská lodní třída čítající největší doposud postavené bitevní lodě světa s výtlakem okolo 73 tisíc tun. Lodě v této třídě se započaly konstruovat po roce 1934, kdy Japonsko v rámci mezinárodní situace odstoupilo od smluv z Washingtonské konference z let 1921 až 1922.

²⁰ **Kemp,** Paul, *Námořní Války*, BETA — Dobrovský a Ševčík, Praha 2002, s. 158.

smeček²¹. Ta vyplývala z toho že, jedno z plavidel sledovalo nepřátelský svaz a podávalo informace druhému plavidlu, které mohlo zaujmout nejvhodnější pozici pro odstřelování nepřátelského uskupení.

K napadení mělo podle propočtů dojít kolem rozbřesku. Problémem se ukázalo býti nepříliš vhodné prostředí. V oblasti se nacházely časté mělčiny a podmořské útesy. *„Na mapy, kterými byly ponorky vybaveny, se nedalo spolehnout, byly zastaralé a nepřesné. Přes obrovské riziko však nebylo jiné cesty než plout nebezpečnými vodami nejvyšší rychlostí několik hodin, jen tak mohla být ponorka včas na správném místě.“*²² V půl páté ráno Dace dosáhla stanovené pozice. Ke kontaktu ovšem nedošlo, neboť japonský plující svaz změnil kurz a ponorce Darter, která jej sledovala, se ztratil. Obě ponorky zahájily tedy přípravu pro svůj zítřejší návrat. 23. října měly totiž ukončit svoji činnost v této operační oblasti a odplout zpět do svých kotvišť v Austrálii.

V odpoledních hodinách 22. října dálkový letecký průzkum zpozoroval v oblasti, kde se pohybovaly ponorky Darter a Dace, nepřátelský konvoj. Z ponorkového velitelství sídlícím na jihozápadě Tichomoří přišla Darteru a Dace zpráva o plujícím japonském svazu. Velitelé obou ponorek tedy přerušili úkony k návratu do kotvišť a dohodli se na novém plánu k napadení onoho svazu. V ranních hodinách 23. října obě ponorky dosáhly kontaktu s japonským uskupením plavícím se ve dvou kolonách. Aniž by si toho byly posádky ponorek vědomy, právě objevily Střední svaz viceadmirála Kurity, který mířil do oblasti Leytského zálivu. Okamžitě tuto informaci zaslali kontraadmirálu Christiemu, který ji odeslal veliteli 3. loďstva admirálu Halseymu. Tuto zprávu lze považovat za jednu z nejdůležitějších z války v Tichomoří pro další vývoj války v této oblasti. Po zbytek noci jely ponorky co nejvyšší rychlostí, aby předešly Střední svaz a mohly ho napadnout. Před 6. hodinou ranní dosáhly ponorky vhodné pozice pro útok, který nastal v 6:32. *„Darter vypálil*

²¹ **Vlčí smečky:** Taktika užívaná ponorkovými uskupeními, proti nepřátelským konvojům.

²² **Hubáček,** Miloš, *Boj o Filipíny*, s. 182.

prvních šest torpéd ze vzdálenosti 1000 yardů na těžký křižník *Atago* a udělil mu dva zásahy. *Darter* poté vypálil další salvu a další dvě torpéda zasáhly. Palubu *Atago* zachvátily plameny a začala klesat ke dnu. Vzhledem k tomu, že torpédoborce *Asašino* a *Kišinami* byly blízko *Atagi* a loď opustil admirál *Kurita*. Z vody byl vytažen na *Asašino* spolu s 529 dalšími přeživšími.²³ Následně poté *Darter* vypálil další torpéda na těžký křižník *Takao*, který byl dvěma z nich zasažen. Mezitím čtyři japonské torpédoborce zaměřily pozici *Darteru* a pluly jeho směrem, aby svrhly hlubinné pumy. Útok se ovšem ke štěstí *Darteru* nezdařil. Pumy po jeho ponoření totiž bouchly od něj ve značné vzdálenosti. Viceadmirál *Kurita*, který byl ze zážitku otřesen přestoupil před 4. hodinou odpolední na bitevní loď *Jamato*, která se stala jeho novou vlajkovou lodí.

U druhé kolony, kterou sledovala ponorka *Dace*, došlo k potopení těžkého křižníku *Maja*, ten byl zasažen čtyřmi torpédy. Zajímavostí zůstává, že kdyby velitel ponorky *Dace*, fregatní kapitán *Claggett*, počkal pár minut, mohl zaútočit na bitevní kolos *Jamato*. Také *Dace* se, ale ihned po útoku ponořila a byla následně napadena japonskými torpédoborci. Ti byli poněkud úspěšnější než jednotka před nimi, protože jejich hlubinné pumy při výbuchu otřásly *Dace*.

Po útocích se japonské torpédoborce stáhly a i se zbývajícími loďmi svazu zaměřily dle plánu směrem na severovýchod. *Dace* poté, co přečkala útok, zaměřila směrem na sever. Po krátké plavbě spatřila stožáry křižníku *Takaa*, který byl poškozen *Darterem*. Stejný pohled se zhruba v 9:20 naskytl i *Darteru*. Obě ponorky se pokoušely znovu zaútočit na poškozený křižník, avšak bez výsledků. *Takao* i přes své poškození zůstal schopný plavby a navíc byl i chráněn torpédoborci a doprovodným letadlem. Obě ponorky pochopily, že útok za denního světla není možný, a tak následovaly křižník směrem na jih s cílem opět provést útok v noci.

Pro *Darter* se situace stala kritickou krátce po první hodině ranní 24. října. Ponorka najela na korálový útes v Palawanské úžině. Pro

²³ Dull, Paul S, *A Battle History of the Imperial Japanese Navy 1941—1945*, s. 315.

velitele ponorky Dace Claggetta se nyní naskýaly dvě možnosti. Buď se bude snažit potopit poškozený křižník, nebo připluje na pomoc Darteru. Rozhodl se na připlout na pomoc ponorce. Bohužel i přes veškerou snahu, kterou obě posádky vynaložily, včetně nebezpečného manévru tažení lanem, se Darter nepodařilo vyprostit. Padlo tedy rozhodnutí ponorku zničit náložemi. Po umístění výbušnin a přesunutí posádky na Dace se ovšem ozvaly jen slabé výbuchy, které ponorce nijak vážně neublížily. Stejný výsledek se dostavil při pokusu o torpédování ponorky a odstřelování z palubního děla. Ponorku nakonec zničil japonský letoun, který letěl okolo. Dace nyní nabrala směr k australskému Fremantlu.

Při konečném zhodnocení lze konstatovat, že i přes ztrátu ponorky Darter podařilo zničit dvě nepřátelská plavidla a jedno poškodit. K tomuto faktu jistě přispělo nejenom navázání radarového kontaktu s Kuritovým svazem, ale i to, že viceadmirál Kurita nechránil své plavidla vepředu plujícími torpédoborci, což byla obvyklá taktika při plutí svazu.

6.2 Sibuyanské moře

Od 22. října 1944 dostávalo americké vrchní velení první zprávy o pohybu japonských sil blížících se k Filipínám. Po úspěšném útoku ponorek Darter a Dace přišel viceadmirál Kurita o značnou část svého uskupení. 23. října přicházely informace i o dalších dvou japonských uskupeních. Šlo o úderný svaz viceadmirála Šimy, který se jako první prozradil rádiovou depeší a před půlnocí 23. října byl objeven i Jižní svaz viceadmirála Nišimury. *„Na americké straně probíhaly poslední přípravy k velkému námořnímu střetnutí. „Po celé pondělí 23. října 1944 letadlové lodi Halseyho 3. loďstva čerpaly palivo a doplňovaly municí ze zásobovacích lodí, poté zamířily k Filipínám a letouny zahájily pátrání po japonských lodích. Na druhé straně japonská letadla ze základen na*

*Luzonu intenzivně pátrala po Halseyho loďstvu.*²⁴

Kurita se svým Středním svazem pokračoval dále směrem na sever podél Palawanského pobřeží. Poté zamířil směrem na východ a proplul mezi ostrovy Mindoro a Busuanga, tím vplul do Sibuyanského moře. Po osmé hodině ranní dne 24. října 1944 byl Kuritův svaz spatřen u ostrova Mindoro americkým letcem z letadlové lodi Intrepid. Admirál Halsey, který byl o této skutečnosti zpraven, vydal svým třem operačním skupinám příkaz k jeho napadení. Kuritův svaz ovšem musel být napaden jen letecky. „*Protože Japonci s největší pravděpodobností průliv San Bernardino a okolní vody zaminovali a s průjezdy v minových polích byli obeznámeni jen oni, vyplout Kuritovi v ústrety ve snaze přinutit jej k hladinovému střetnutí by pro bitevní lodi a křižníky amerických operačních skupin představovalo neúnosné riziko.*“²⁵ Z letadlových lodí Cabot a Intrepid proto vzlétla letadla a zamířila na západ.

Zhruba ve stejnou dobu, kdy byl zpozorován Kuritův Střední svaz, japonský hlídkový letoun z ostrova Luzon spatřil skupinu 38.3 kontraadmirála Shermana, patřící pod Halseyho vedení. Krátce po půl deváté ranní došlo tedy ke střetnutí letadel ze Shermanovy skupiny s japonskými stíhači a bombardéry z Luzonu. Po heroickém výkonu na straně Američanů, kteří nakonec ubránili svou letadlovou loď Essex, se museli američtí stíhači vrátit na své plavidlo kvůli nedostatku paliva. V tomto střetnutí se jasně prokázal lepší technologický vývoj na straně Američanů v oblasti letectví. Americké (Hellcaty)²⁶ měly oproti japonským (Zerům)²⁷ větší rychlost a stoupavost. Tato převaha se projevila i tím, že v tomto střetu americký kapitán McCampbell sestřelil 9 japonských letounů v jedné akci. Tento rekord nebyl překonán po celou dobu 2. světové války. Také druhá skupina z lehké letadlové lodi Princeton

²⁴ Skřivan, Aleš, *Pád Nipponu*, s. 120—121.

²⁵ Hubáček, Miloš, *Boj o Filipíny*, s. 193.

²⁶ **Hellcat**: Celým názvem Grumman F6F Hellcat, americký stíhací letoun, zařazen do armády v roce 1943.

²⁷ **Zero**: Neoficiální název pro Micubiši A6M, japonský palubní stíhací letoun, zařazen do armády v roce 1940.

dokázala nepřátelský útok odrazit.

Po půl desáté se piloti vraceli na palubu Princetonu. Znenadání se ale na obloze objevil osamocený japonský střemhlavý bombardér. Proletěl americkou palbou a svou 250kg vážící bombou se mu podařilo zasáhnout palubu Princetonu. *„Děla Lexingtonu a křižníku Reno, plujících podél Princetonu, rovněž zahájila palbu na letoun, který vybíral ve výšce 300 metrů svůj střemhlavý let, vyrovnal těsně nad palubou Princetonu a odlétal za zádí. Na pár okamžiků byl letoun ještě v dohledu, potom jej pohltila mračna a on zmizel. Za pár minut jej našel bojový hlídkový let z Princetonu a sestřelil japonský letoun do moře.“*²⁸

Letecká puma, která zasáhla Princeton, pronikla čtyřmi podlažími, než vybuchla. Loď ihned zachvátil požár, díky němuž explodovala připravená torpéda a letadla. Po následném hašení a evakuaci zůstalo u Princetonu 6 torpédoborců a 2 křižníky. Zbytek skupiny se vydal na plavbu směrem na jih k průlivu San Bernardino.

Během záchranných operací se po 13. hodině na nebi opět objevily japonské letouny, které patřily k Severnímu svazu viceadmirála Ozawy. Letecké uskupení se ovšem k poškozenému Princetonu (i když jejich hlavním cílem bylo Shermanovo uskupení) ani nepřiblížilo. Bylo napadeno letadly z letadlové lodi Lexington a rozprášeno. Druhý nálet z Ozawových letadlových lodí byl o něco úspěšnější. Zhruba sedmi japonským letadlům se podařilo proletět a zahájily útok na lodě Lexington, Essex a Langley. Ovšem nálety proběhly pro Japonce neúspěšně a navíc byly všechny letouny sestřeleny. Tím byla zakončena jediná akce Ozawových palubních letounů.

Záchranné akce Princetonu dále pokračovaly. Před půl 15:30 zřejmě díky silně vanoucímu větru, Princeton opět zachvátily plameny a explodovala mu zadní část paluby. Paluba dopadla na křižník Birmingham a zabila na 85 mužů posádky. Dalších 300 námořníků je

²⁸ Hoyt, Edwin P, *Bitva v zálivu Leyte: zánik letadlové lodi Princeton*, BETA Dobrovský & Ševčík, Praha 2002, s. 87.

dodnes vedeno jako pohřešování. Princeton, jenž byl vzat do vleku, již nebylo možno díky rozsáhlému poškození zachránit. V 17:50 byl tedy potopen torpédy z lehkého křižníku Reno.

Mezitím napadla americká letadla z operační skupiny TG 38.2 Kuritův svaz. Za nejlákavější cíle v této situaci by se dalo uvažovat o bitevních kolosech Jamato a Musaši, které pluly ve stejné formaci. Na obě lodě tedy směřoval první nálet. I přes mohutnou protiletectkou palebnou clonu byla každá z obou lodí zasažena několika pumami a torpédy. I když protivzdušná výzbroj japonské lodní skupiny nebyla vybavena posledními technickými vymoženostmi jako americké námořnictvo, byla to nicméně impozantní vojenská síla. „Hlavní oporu tvořila dělová dvojčata ráže 12,7 cm, kterých měla Jamato čtyřadvacet a Musaši dvanáct. *Tato děla mohla vypálit čtrnáct ran za minutu do výše 9 500 metrů. Všechny lodě byly vybaveny četnými kanóny ráže 25 mm; Jamato jich měla 152 a Musaši 130. Menší křižníky jich měly do 90 a torpédoorbce do 40. Ty měly nevýhodu poměrně malé rychlosti střelby, doplňovalo je však mnoho kulometů ráže 13 mm.*“²⁹ Nadále pokračovaly americké nálety zhruba do 13:00. Během těchto úkonů se Kurita obrátil s žádostí o pomoc jednak na velitelství v Manile a jednak na viceadmirála Ozawovu. V depeši žádal o útok na letadlové lodě, které se měly dle jeho mínění nacházet v Lamonské zátocce. Jeho žádost ovšem nebyla vyslyšena. Po 13. hodině začala nová vlna náletů, při které byla opět zasažena Musaši. Musaši, která byla více poškozena než její sesterská loď, musela snížit rychlost na 22 uzlů kvůli, zejména kvůli vnikání vody do jejího trupu.

Po náletu admirál Kurita snížil rychlost kvůli pomalejší Musaši. Musaši se však stále opožďovala, a tak byl vydán rozkaz, aby ji hlídal těžký křižník Tone. Krátce před 14:30 následoval již pátý americký nálet na Kuritův svaz. Musaši zasáhlo dalších 10 pum a loď se začala naklánět na levobok. I ostatní lodě ze svazu byly zasaženy, ale poškození nebylo

²⁹ **Boyne**, Walter J, *Srážka titánů : Námořní bitvy 2. světové války*, Naše vojsko, Praha 1997, s. 244.

nijak vážné. Musaši se několik hodin ještě držela na hladině, ale pět minut po půl 8 večer se její osud zpečetil a loď se potopila. Bitevní lodě Jamato, Haruna a Nagato byly lehce poškozeny a křižník Mjóko musel odplout k opravám do Bruneje.

Kurita se nyní stahoval od amerických letadlových lodí. Plul směrem na západ, kde přeskupil své síly a dále pokračoval k průlivu San Bernardino. Ve 20:20 dostal zprávu od admirála Nišimury, v níž stálo, kde se právě nachází. Navíc získal informace o chystaném proplutí průlivem Surigao do Leytského zálivu, kde se měli shledat. Sraz byl domluven na 9. hodinu ranní u ostrova Suluan.

V bitvě v Sibuyanském moři se naplno projevil fakt technického pokroku převážně v oblasti letectví na straně Američanů. Nasazení technicky vyspělejších strojů na americké straně jim jistě pomohlo k lepším válečným výsledkům než jejich protějškům. To se projevilo i na výsledcích v počtu ztrát a zničených letadel.

Dalším problémem byla spolupráce mezi jednotlivými veliteli. Zatímco na americké straně vše probíhalo v relativním pořádku, pochybení můžeme naopak nalézt na straně Japonců. Pro Kuritu muselo být jistě velkým zklamáním, že v bitvě v Sibuyanském moři byl odkázán sám na sebe bez letecké podpory. Při několika náletech, které směřovaly na viceadmirála Kuritu a jeho svaz, viceadmirál žádal o leteckou pomoc. „*Během bitvy poslal Kurita opakované žádosti o pomoc z letecké základny. Fukudome odmítl žádost s odůvodněním, že posláni stíhacích letadel a letadel hledající nepřátelské ponorky a lodě by vážně oslabilo ofenzivní sílu základny vzdušných sil.*“³⁰ Navíc před akcí samotnou Kurita poslal 32 hydroplánů ze svých lodí na ostrov Mindoro na přání viceadmirála Ónišiho. „*Fukudome byl přesvědčen o tom, že nejlepší metodou letecké obrany na moři je útok na letadlové lodě protivníka.*“³¹ Tato jeho domněnka se ukázala býti až doposud v bitvách v Tichomoří

³⁰ Vego, Milan N., *Battle for Leyte 1944 : Allied and Japanese Plans, Preparations, and Execution*, Naval Institute Press 2013, s. 180.

³¹ Macksey, Kenneth, *Vojenské omyly druhé světové války*, s.270.

pravdivá. Proto letadla byla raději použita k útoku na americké lodě než k obraně Kuritova svazu. Oproti ztrátě lehké letadlové lodi a několika letadel na straně Američanů měli Japonci ztráty mnohem rozsáhlejší. Ztratily největší bitevní loď *Musaši*, dále bylo vyřazeno několik ostatních lodí spolu se zničením stovek japonských letadel. Tím byl výsledek střetnutí zcela jasný. Lze konstatovat, že bez letecké ochrany se ani největší loď, natož řada menších, nemůže úspěšně bránit proti útoku ze vzduchu.

6.3 Průliv Surigao

Prozatím poklidná plavba Jižního svazu viceadmirála Nišimury skončila v ranních hodinách 24. října 1944. Neboť jeho průzkumný letoun, který vyslal, aby získal přehled o situaci v Leytském zálivu, před 7. hodinou ranní zpozorovalo americké uskupení.

Odeslání depeše o amerických silách v Leytském zálivu byla toho dne vůbec první zpráva o nepříteli. „V 6. hodin ráno *Enterprise* a *Franklin* zahájily zesílenou pátrací akci skládající se ze 32 stíhačů a 24 bombardérů v Suluském moři. Zesílené prohledávání znamenalo lepší pokrytí prostoru. Prohledávání se týkalo oblastí od jihozápadu na západ, jižního sektoru a dvou sektorů na severu.“³² Japonský Jižní svaz byl objeven v oblasti Suluského moře. Následně byl napaden americkými letadly, které patřily pod bojové uskupení TF 38.4. Tyto nálety ovšem nezaznamenaly vážnější úspěch. Nišimura se pokoušel o náletu informovat viceadmirál Kuritu, ten ovšem depeši obdržel až kolem 2. hodiny odpolední. V té době na něj byly totiž podnikány nálety amerických stíhačů, jak je popsáno v kapitole výše.

Jako první se o objevení Nišimurova svazu dozvěděl velitel 7. loďstva viceadmirál Thomas C. Kinkaid. Ten vydal rozkaz o přípravě útoku Jižní svaz kontradmirálu Jessemu Oldendorfovi.. „*Oldendorf věděl,*

³² Tully, Anthony P, *Battle of Surigao Strait*, Indiana University Press, 2009, s. 62.

že Nišimurův svaz se mohl k Leyte přiblížit jen přes úzký záliv Surigao mezi Leyte a ostrovem Dinagat. Proto vymyslel elegantní past. Nařídil svým torpédovým člunům, aby zaujaly pozici uvnitř průlivu Surigao.³³ Okolo poledne se průzkumný letoun náležící k 5. letecké armádě pohyboval v okolí Suluskémského moře, kde spatřil Jižní svaz viceadmirála Šimy. Američané tedy již v poledne znali pozice všech nepřátelských bojových svazů.

Halsey tedy zaslal velitelům letadlových lodí depeši. „V době plánování případných útoků na Kuritu a Nišimuru admirál Halsey přemýšlel o pozici japonských letadlových lodí. „Mezitím rozhodl, že čtyři bitevní lodě, pět křižníků a čtrnáct torpédoborců mohutné eskorty jeho čtyř operačních skupin bude převeleno pod vlajku viceadmirála Willise Leeho jako nový 34. operační svaz. Tato těžká eskadra měla v případě potřeby krýt východní ústí průlivu San Bernardino a měla se, podle doplňkové depeše, zformovat na Halseyho rozkaz.“³⁴ Viceadmirál Kinkaid ovšem díky malému výkonu svého komunikačního systému nedostal dodatek této zprávy. V ní stálo, že svaz admirála Leeho bude vytvořen jen podle potřeby a rozkazu admirála Halseyho. Což se později mohlo ukázat osudným.

Po 22:30 se Jižní svaz plující ve dvou skupinách nacházel v Mindanajském moři. Plující japonský svaz zaznamenal americký radar na lodi ze skupiny PT 131. Na útok vyrazila první trojice (PT).³⁵ Útok se ovšem nezdařil, 2 ze člunů byly poškozeny. Po půlnoci byli Japonci napadeni následujícími dvěma uskupeními, avšak ani ty mu nezpůsobily žádné škody.

Před 1:00 25. října změnil Nišimura svoji formaci. Svaz plul nadále směrem na sever do americké pasti. Před 3:00 již nachystané americké torpédoborce věděly o blížícím se japonském svazu. Nišimura opět

³³ Symonds, Craig L., *The Naval Institute Historical Atlas of the U.S. Navy*, Naval Institute Press, 2001, s. 180.

³⁴ Van Der Vat, Dan, *Válka v Pacifiku*, s. 357.

³⁵ PT: Zkratka znamenající Patrol Torpedo je označení pro americké torpédové čluny, které byly hojně využívány ve válce v Tichomoří za druhé světové války.

změnil formaci, vepředu nyní pluly torpédoborce, jak bylo zvykem a obvyklou taktikou. Ve 3:01 americké torpédoborce vypustily torpéda, která zasáhly Fuso. „*Fuso která byla torpédována, vypadla z řady a následně se rozlomila na dvě části. Jamaširo pokračovala nadále na sever s Nišimurou, který zřejmě nevěděl nic o stavu sesterské vlajkové lodi. Nišimura vyslal signály až ve 3:30 Kuritovi a Šimovi. Ohlásil nepřátelské torpédoborce a torpédové čluny v severní části úžiny.*“³⁶ O několik chvil později byly zasaženy další 3 japonské lodě, načež se potopila Mičisio. Před 4:00 zahájily americké lodě ostřelování dle vlastního uvážení. Již vážně poškozená Jamaširo se pod náporom dalších střel potopila také. Křižník Mogami byl poškozen rovněž a jedinému torpédoborci Šigure se podařilo uniknout. Zajímavostí je, že Američané si při nařízené volné palbě sami poškodili torpédoborec Grant, poničený již japonskou opětovanou palbou.

Ve 4:20 vplul do průlivu také 2. úderný svaz viceadmirála Šimy. I na tento svaz, jako předtím na Nišimurův, nejprve zaútočily torpédové čluny. „*Těžce poškodily lehký křižník Abukuma, který se musel vzdát z boje. Viceadmirál seskupil své lodi do bojové formace. V čele plul těžký křižník Načim, následovaný křižníkem Ašagirou a čtyřmi torpédoborci. Navzdory hustému dešti, který snižoval viditelnost, pluly co nejrychleji vpřed.*“³⁷ Šima, který jako první pochopil tragickou situaci svazu, se raději stáhl, ale z boje zatím utíkat nehodlal. Při ústupu se však s jednou z jeho lodí střetl ustupující křižník Mogami. Šima stále hodlal prosadit svou myšlenku zaútočit na Američany i přes protesty svých důstojníků.

Nad svazem se objevily americké Avangery, a tak Šima dal pokyn k ústupu. Americká letadla však nezaútočila. Objevují se teorie, že odletěla na svoji základnu, neboť se Japonci naladili na americkou frekvenci a podařilo se jim odvysílat falešnou zprávu o útoku japonských letadlových lodí. Tento fakt ovšem není možné potvrdit a někteří

³⁶ Willmott, H. P, *The Battle of Leyte Gulf: The Last Fleet Action*, Indiana University Press, 2005, s. 150.

³⁷ Skřivan, Aleš, *Japonská válka 1931–1945*, s. 398.

historikové (především američtí) jej dokonce ve svých studiích ani nezmiňují. Šima se dal tedy kolem 4:30 na ústup a Oldendorf se ho jal pronásledovat. Při tomto stíhání se mu podařilo zničit torpédoborec Asagumo. V těchto brzkých ranních hodinách dostal zprávu o útočícím japonském Středním svazu a vydal se mu tedy vstříc.

25. října ráno zasedal americký štáb 7. loďstva. „*Na otázku viceadmirála Kinkaida, zda „je něco, co jsme neudělali“ odpověděl náčelník štábu kapitán Richard H. Cruzen: „Admirále, dokážu myslet jen na jedinou věc. Ještě jsme se nikdy přímo nezeptali Halseyho, zda 34. operační svaz střeží Sanbernardinský průliv.“*³⁸ Negativní odpovědi se dočkali až o 7. hodině ranní. Operační svaz spolu s admirálem Halseym nyní sledoval japonské letadlové lodi.

Bitva, která proběhla v průlivu Surigao, se už zcela odehrávala v americké režii. Američané o Nišimurově jižním svazu věděli již od 24. října a měli tedy dostatek času na bojové přípravy .

Nišimura v momentě, kdy vplul do průlivu, který byl mimochodem velice těsný, již neměl šanci proti připravenému Oldendorfovi získat výhodu manévrováním. Chybou na straně Nišimuri bylo také to, že nečekal na Šimův doprovodný 2. úderný svaz a řítil se nezadržitelně vpřed. Je možné se domnívat, že doufal ve své štěstí a v umění bojových manévru ve tmě, v kterém Japonci vynikali. V době, kdy byl napaden Američany, se nepokusil ale ani o úhybné manévry a de facto předčasně kapituloval. Tuto kapitulaci zaplatil i svým životem, kdy se nechal potopit zároveň s lodí Jamaširo. Důvodem pro Nišimurova jednání mohlo být jeho morální a bojové selhání v této bitvě vůči lepšímu a silnějšímu nepříteli. Dále pak také to, že jeho syn nedávno padl při obraně Filipín, což Nišimuru zdrtilo.

Viceadmirál Šima se v podstatě ale zachoval správně, když po zhodnocení nastalé situace nařídil ústup. Zajisté by jeho méně početná skupina dopadla obdobně jako Nišimura předním. Dá se říci, že tato bitva

³⁸ Skřivan, Aleš, *Japonská válka 1931–1945*, s. 399.

byla velikým fiaskem pro Japonce. Ovšem obětování Jižního svazu a Halseyho opuštění pozic při jeho cestě na sever vedlo k tomu, že Kuritův Střední svaz nyní mohl nezapozorován proplout průlivem San Bernardino. To mohlo mít pro Američany fatální následky.

6.4 Samar

Po bitvě v průlivu Surigao Šimův svaz plul do bezpečí. Na severu admirál Halsey pronásledoval Ozawovy letadlové lodě a dle jeho plánů měl 34. operační svaz hlídat ústí do průlivu San Bernardino. Situace ovšem byla jiná. *„25. října časně zrána, i přes téměř úplné selhání spojení, proklouzl Kurita se svou skupinou čtyř bitevních lodí, šesti těžkých a dvou lehkých křižníků a jedenácti torpédoorců naprosto nestřeženou, ale zrádnou úžinou San Bernardino, kde proud o rychlosti 8 uzlů představuje pro plavbu lodní formace v noci velké nebezpečí.“*³⁹ Admirál Halsey se domníval, že Ozawův svaz letadlových lodí čítá nejsilnější japonské uskupení. Díky tomu nebyla cesta do Filipínského moře střežena. Japonský plán, i přes značné ztráty z předcházejících střetnutí, nyní začínal vycházet. V době, kdy Kurita vplul do Filipínského moře, obrátil svůj svaz na jih, kde se měl setkat po předešlé domluvě s Nišimurou. V půl 5:30 avšak dostal zprávu o zničeném Jižním svazu. Střední svaz byl tedy nyní jediným japonským uskupením nacházejícím se v této oblasti. Bojový svaz o čtyřech kolonách, ale měl dostatek prostředků ke splnění zadaného úkolu i samostatně. Tím bylo napadnout americká invazní vojska a lodě.

*„V oblasti se nacházela americká operační jednotka 77.4 rozdělená do 3 skupin. Každá skupina měla odpovědnost za hlídání 30—50 námořních mil. Taffy 3 spolu s doprovodnými loděmi byla blízko blížícímu se Střednímu svazu.“*⁴⁰ Kolem 7.00, kdy již vyšlo slunce,

³⁹ Van Der Vat, Dan, *Válka v Pacifiku*, s. 359.

⁴⁰ Dull, Paul S, *A Battle History of the Imperial Japanese Navy 1941—1945*, s. 324.

spatřila posádka bitevní lodi Jamato vzdálené nepřátelské letadlové lodě. Viceadmirál Kurita se mylně po celou dobu bitvy domníval, že jsou to letadlové lodě patřící 3. loďstvu admirála Halseyho. Ve skutečnosti se jednalo o skupinu Taffy 3 s malými doprovodnými letadlovými loďmi.

Japonci ihned zahájili z lodních děl ostřelování této americké skupiny. Taffy 3 byla víceméně teď osamocena, neboť Taffy 1 byla příliš vzdálena a letadla z Taffy 2 musela k ní urazit vzdálenost přes 30 km. Zde viceadmirál Kurita udělal osudovou chybu. Měl raději vyrazit vpřed se svým silným loďstvem, pravděpodobně by letadlové lodě zničil. *„Eskortní letadlové lodi, plavidla o výtlačku 10 000 tun s 25 až 30 letouny na palubách, byly určeny pro plnění úkolů převážně obranného charakteru. Ty souvisely s ochranou konvojů, podporou invazních vojsk, zajišťování protiponorkových hlídek apod.“*⁴¹ Nebyl předpoklad, že letouny z jejich palub budou muset bojovat se silným loďstvem nepřítele. Američané se raději stáhli do silné dešťové přeháňky a vyslali vstříc Japoncům své torpédoborce. Zároveň americký velitel kontraadmirál Clifton Sprague vyslal žádost o pomoc. Admirál Halsey byl ovšem na severu a Oldendorf teprve nedávno skončil s pronásledováním Šimy. Nicméně Oldendorf se vydal co nejdříve Spraguemu na pomoc. Útok 4 torpédoborců na Japonce skončil tragicky. Při téměř sebevražedném útoku byly 3 zničeny a zároveň poškozeny 2 letadlové lodě a 1 křižník. Nicméně díky nim se podařilo Taffy 3 odplout do bezpečí v krytu dešťové přeháňky. Mezitím na Kuritův svaz zaútočila letadla z Taffy 3, ovšem bez citelnějších výsledků. Obrat nastal až za pomoci letadel z Taffy 2. Společnými silami se jim podařilo poškodit několik plavidel a 3 těžké křižníky, které se následně potopily.

Po 9:00 Kurita přerušil boj a rozmýšlel, co dál. V jeho hlavě se mohlo odehrávat zhruba toto. *„Od vyplutí z Brunejského zálivu ztratil 1 bitevní loď, 5 těžkých křižníků, a 2 těžké křižníky byly těžce poničeny. Prakticky všechny jeho síly byly poškozeny. Kurita předpokládal, že by do*

⁴¹ Hubáček, Miloš, *Odsouzená loď*, Paseka, Praha 2001, s. 59.

26. října měl ještě větší ztráty, než by se dostal z dosahu amerických letadel. Navíc nevěděl, kde se nachází Ozawa a zdali se mu podařilo skutečně vylákat Halseyho na sever.⁴² Proto nařídil svým lodím ústup na sever, aby zkontroloval ztráty a následně aby mohl opět plout k americkým invazním vojskům. Američané tedy přečkali útok nejsilnějšího uskupení a dokonce mu způsobili citelné ztráty. A co je nejdůležitější: zabránili Kuritovi pokračovat dále na Leyte, kde by mohl nerušeně napadnout invazní vojska.

Po Kuritově stáhnutí však nebylo stále pro Američany bezpečno. Na obloze se objevilo uskupení kamikaze. „Za rozbřesku 25. října odstartovalo z ostrova Cebu šest letounů z jednotky Jamato a vydalo se na východ. V 7:35 narazily na americké uskupení Taffy 1. Vedoucí zero dopadlo na eskortní letadlovou loď Santee a zabilo 16 mužů.“⁴³ Následovaly i další útoky, ovšem zbylá letadla byla sestřelena až na dvě, z nichž jedno poškodilo letadlovou loď Suwannee. Obě lodi ovšem útoky přežily. Takové štěstí ovšem neměla letadlová loď St Lo. „Čtvrté letadlo, které toho dne našlo svůj cíl, způsobilu na plavidlu ohromnou explozi. Plavidlo se poté ihned potopilo. Letadlo pilotoval mladý poručík Jukio Seki.“⁴⁴

Kuritu, který se stahoval na sever, nicméně nadále pronásledovaly americké letouny. Těm se podařilo potopit křižník Suzuja. Následně na něj také zaútočily letouny z 38. operačního svazu, které na četné žádosti vyslal admirál Halsey. Ty potopily 1 torpédoborec, ostatní plavidla byla ovšem také v žalostném stavu. Kuritovi se i přes to podařilo před 10. hodinou večerní doplout do úžiny San Bernardino. Usoudil, že v Leytském zálivu by našel již jen prázdná, plavidla a bál se i následných leteckých útoků. Navíc se mu nedostávalo žádných informací o nepřátelským silách. Tak se tedy největší naděje na japonský úspěch

⁴² Dull, Paul S, *A Battle History of the Imperial Japanese Navy 1941—1945*, s. 327.

⁴³ Lamont-Brown, Raymond, *Kamikaze: samurajové bez naděje na návrat*, Beta, Praha 2004, s. 62.

⁴⁴ Kuwahara, Yasuo, Allred, Gordon T, *Kamikaze: A Japanese Pilot's Own Spectacular Story of the Famous Suicide Squadrons*, American Legacy Media 2007, s. 124—125.

v oblasti Leyte ztratily. Útoky kamikaze pokračovaly i následujícího dne 26. října krátce po poledni, avšak bez ztrátě plavidel na americké straně.

Halsey se dopustil fatální chyby, když nechal průjezd do Filipínského moře zcela nechráněn. Ozawovi tedy vyšel jeho plán na vylákání Halseyho, čímž získal viceadmirál Kurita volný průjezd. Ke štěstí Američanů se v oblasti nacházely 3 skupiny Taffy, které Kuritův postup zastavily. Kurita se zde dopustil řady závažných chyb. Především chybně odhadl nepřátelské uskupení, které považoval za Halseyho 3. loďstvo. Dále nekorigoval útok na nepřátelské lodi, který skončil jen odstřelováním z dálky. Kdyby se přiblížil na minimální vzdálenost, doprovodné letadlové lodě by neměly proti jeho síle nejmenší šanci a cesta k vyloďovacím plavidlům na Leyte by byla volná. Dalším z problémů, které se objevily v tomto střetnutí, byla špatná radiová komunikace. Kvůli ní neměl téměř žádné, nebo jen kusé informace o amerických jednotkách. Proto byl jeho úsudek nesprávný. Američanům se tedy povedl malý zázrak: slabší svaz zahnal na ústup silnějšího nepřítele, který mohl Filipínskou operaci značně narušit

6.5 Mys Engaño

Pro popis posledního střetnutí u Leyte se musíme vrátit do dne 24. října 1944. Severní svaz viceadmirála Ozawy měl za úkol odlákat hlavní síly amerického loďstva v oblasti Leytského zálivu (což se mu povedlo) i za cenu sebezničení. Jak již bylo popsáno v kapitole Sibuyanské moře, v ranních hodinách 24. října objevil japonský průzkumný letoun část 3. loďstva admirála Halseyho. Do vzduchu byly vyslány 2 skupiny japonských letadel, které následně zaútočily na jednotku kontraadmirála Shermana. Po citelných ztrátách na straně Japonců a minimálních na straně Američanů japonští letci dezinformovali velitele s tím, že potopili velkou část amerických plavidel. Američané tušili, že letadla provedla nálety z palub letadlových lodí, jen neznali jejich přesnou pozici. Proto,

aby je Ozawa vylákal, poslal jim vstříc 2 bitevní lodě s doprovodem jako vnařidlo. Americké průzkumné letouny následně ona plavidla objevila a následně i Ozawův svaz. Admirál Halsey se tedy před půlnocí vydal na pronásledování Severního svazu. *„Halsey plující na sever vyslal noční průzkumný letoun, aby hledal japonské síly. V 2:08 dostal první zprávu o navázání kontaktu. O 6 minut později byla objevena i druhá skupina.“*⁴⁵ Ozawa totiž rozdělil své síly do 2 skupin, čímž mělo být lehčí jej objevit. Jelikož Halsey nyní znal přesnou pozici japonského svazu, vydal příkaz zformovat operační svaz TF 34 pod vedením viceadmirála Leeho a taktické velení nad celým útočným svazem předal viceadmirálu Mitscherovi. Úkolem 34. operačního svazu bylo předstihnout spojenecké letadlové lodě a udeřit na nepřítele po provedeném leteckém útoku. Ostatní američtí velitelé v oblasti si zatím mysleli, že TF 34 je již dávno zformována a střeží průliv San Bernardino. Mitscher ve 4:30 vydal rozkaz, aby se posádky letadel na všech letadlových lodí připravily na první útočnou vlnu. Ještě před rozbřeskem byly vyslány průzkumné letouny, aby získali novější informace o japonském svazu. *„Viceadmirál Mitscher však nečekal na jejich hlášení a již mezi 5:40 a 6:00 dal odstartovat první útočnou vlnu tvořenou 180 letouny. Formace bombardérů a stíhaček kroužily několik mil před 38. operačním svazem až do 7:10.“*⁴⁶ Poté dostal velitel leteckého útoku údaje o nepříteli. Útok amerických letadel započal po 8:00.

Viceadmirál Ozawa útok očekával až v pozdějších hodinách. Na obranu mu zbylo jen kolem 15 stíhaček (autoři nejčastěji uvádějí rozmezí mezi 12 až 15). Musel se tedy bránit jen protileteckou palbou a manévrováním s lodmi. První útok Američanů logicky směřoval na letadlové lodě nepřítele. Na Ozawův svaz bylo podniknuto celkem 6 náletů, přičemž první započal po 8:00 a poslední po 15:00. Úspěch slavily ovšem jen první 4 nálety, při kterých byly zničeny 4 letadlové lodě:

⁴⁵ **Cutler**, Thomas J, *The Battle of Leyte Gulf: 23—26 October 1944*, Naval Institute Press 2013, s. 206—207.

⁴⁶ **Hubáček**, Miloš, *Boj o Filipíny*, s. 323.

jmenovitě Čijoda, Čitose, Zujkaku a Zujho. Poté, co se Zujkaku potápěla, byl viceadmirál Ozawa přesunut na lehký křižník Ojodo. Dále byl potopen torpédoborec Akicuki. Celkem na Severní svaz útočilo na 527 amerických letadel, z toho 326 bombardérů (autor Dan Van Der Vat uvádí např. 728). Halseyho radost nad postupným ničením důležitých letadlových lodí pokazila zpráva (zpožděná přenosem o 90 minut), již obdržel během zahájení náletů. *Ve zprávě stálo „Kurita se objevil u Samaru a depeše od Kinkaida žádala o okamžitou pomoc. Až po 28 minutách se Halsey rozhodl vyčlenit na útok proti Kuritovi jednu operační skupinu letadlových lodí. Byl si vědom toho, že tato operační skupina doplňuje pohonné hmoty několik set kilometrů odtud na východě, a tak nebude schopny zastihnout Kuritu dříve než ve 12:00.“*⁴⁷

V 10:00 obdržel Halsey od admirála Nimitze novou depeši. Tu si podle mnohých historiků Halsey špatně vyložil jako urážející zpochybnění jeho práce, protože Nimitzovi šifranti zprávu špatně zakódovali. Ve zprávě stálo *„Kde je, opakuj, kde je bojový svaz 34. Svět je překvapen.“* Halsey zuřil nad výstražným "opakuj" a nezaslouženým "Svět je překvapen", a byl uveden do rozpaků tím, že byla zaslána kopie také admirálu Kingovi. *Ačkoliv to nikdy nepřipustil, dané skutečnosti mluvily samy za sebe: udělal chybu. To ale nezmenšovalo jeho zlost na Nimitze, neboť to považoval za urážlivý vzkaz.*⁴⁸ Ve světle nových událostí Halsey tedy vydal příkaz, aby se TF 34 a TF 38.2 navrátily k Leyte. Později Halsey ze svazu oddělil i další lodě (mezi nimi byla i New Jersey, na které se plavil) a všechny pluly k průlivu San Bernardino. Na Kuritu tam ovšem již nenarazily, ten tudy totiž proplul už před 3 hodinami. Ostatní plavidla, která se účastnila bitvy proti Ozawovi, měla zcela zničit plavidla toho dne poškozená bitvou. Za oběť jim padly Čijoda a Hacucuki. Poslední potopená loď toho dne byl křižník Tama. Toho potopila *„Ponorka Jallao, operující na své první bojové plavbě v oblasti spolu s několika americkými*

⁴⁷ Macksey, Kenneth, *Vojenské omyly druhé světové války*, s. 281.

⁴⁸ Boyne, Walter J, *Srážka titánů*, s. 252.

čluny.⁴⁹

Viceadmirál Ozawa, který se dozvěděl o útoku na torpédoborce Hacucuki, mu jel na pomoc. Na místě ovšem již potopený torpédoborec nenašel. Ještě necelé 2 hodiny plul Ozawa směrem na jih v očekávání nočního střetnutí s Američany. Teprve před půlnocí se vzdal svých nadějí a odplul směrem do Východočínského moře se zbytkem přeživších lodí. Tím námořní bitva u Leyte skončila a zbytek japonských lodí a svazů se snažil doplout do svých základen. Ne všem se to ovšem podařilo.

Střední svaz viceadmirála Kurity, který se stahoval z prohrané bitvy u Samaru, objevili Američané 26. října v 8:30. Během 3 náletů přišel o další 2 lodě a Jamato bylo poškozeno. Až 28. října se mu podařilo doplout do Brunejské zátoky, kde se zbytkem svých lodí zakotvil.

Bitva u mysu Engaño by se dala hodnotit jako rozporuplná. Severní svaz pod vedením viceadmirála Ozawy jako jediný svaz v bitvě u Leyte splnil svůj úkol dle plánu Šó—1: podařilo se mu vylákat 3. loďstvo daleko na sever, ovšem viceadmirál Kurita nedokázal tohoto úspěchu využít. Admirál Halsey se očividně dopustil chyby, když opustil své pozice a nechal průliv San Bernardino nechráněný. Tuto skutečnost mu vytýkají i mnozí historikové (ne ovšem všichni). I přes chyby, kterých se Američané dopustili, slavili nakonec v tomto střetnutí úspěch. Pro Ozawu, který byl považován za nejlepšího námořního velitele na straně Japonců, (s čímž se ve světle událostí ztotožňují), musel být souboj tzv. hořkou zkušeností. Tento viceadmirál byl znám tím, že od počátku války prosazoval ofenzivní a masové užití letadlových lodí. U Samaru, kde ztratil celkem 4 letadlové lodí, (což byla polovina z celého počtu patřícího Japoncům) jim byla ovšem dána jen úloha návnad.

Námořní bitva u Leyte, která trvala od 23. do 26. října, je označována za největší námořní bitvu v dějinách (samotné námořní střety ovšem trvaly jen 2 dny). Japonské námořnictvo po ní ztratilo statut soudržné bojové síly, Japonci zde prohráli všechny 4 bitvy. Američané

⁴⁹ Van Der Vat, Dan, *Válka v Pacifiku*, s. 363.

ztratily 8 plavidel a přes 3000 mužů. Japonci 28 plavidel a zhruba 10 000 mužů.

Je zajímavostí, že jednotliví autoři se v počtu ztrát neshodují (většinou je to dáno nerozlišováním mezi typy lodí: např. těžký a lehký křižník bývá uváděn pouze jako křižník). Pro příklad uvedu ztráty dle autorů: Dan Van Der Vat: „(Jap: 1 VLL, 3 MLL, 6 TK, 4 LK, TPD 3, 10 000 mužů, US: 1 LLL, 2 ELL, 3 TPD, 1500 mužů.)“⁵⁰ Miloš Hubáček: „(Jap. 4 LL, 3 BL, 10 KŘ, 9 TPD, 306 000t, US: 1 LLL, 2 DLL, 3, TPD, 37 000t.)“⁵¹ Aleš Skřivan: „(Jap: 4 BL, 4 LL, 8 TK, 4 LK, 10 TPD, 300 000t, 15 000 mužů)“⁵² (zkratky viz. poznámky pod čarou)⁵³

Jestliže porážka japonského námořnictva u Leyte znamenala konec jejich námořních výbojů (od té doby se už jen bránili) armádní velitelství v Tokiu chtělo samotný ostrov, potažmo celé Filipíny, ubránit před obsazení spojeneckými jednotkami. V oblasti ostrova armáda společně s letectvem nasadila všechny dostupné síly, aby tomuto záměru zabránila, i když od nynějška byla v námořní izolaci.

⁵⁰ Van Der Vat, Dan, *Válka v Pacifiku*, s. 363.

⁵¹ Hubáček, Miloš, *Boj o Filipíny*, s. 340.

⁵² Skřivan, Aleš, *Pád Nipponu*, s. 135.

⁵³ BL: Bitevní loď, ELL: Eskortní letadlová loď, DLL: Dopravní letadlová loď, KŘ: Křižník, LK: Lehký křižník, LL: Letadlová loď, LLL: Lehká letadlová loď, MLL: Malá letadlová loď, TPD: Torpédoborec, TK: Těžký křižník, VLL: Velká letadlová loď

7. Dobývání Leyte

Během námořní bitvy u Leyte se samozřejmě nadále bojovalo i na ostrově Leyte. První boje zde začaly již 20. října 1944, kdy se zde vylodila 6. armáda generála Kruegera (obraz č.8). Již 23. října Američané měli ve svém držení hlavní město zdejší provincie Tacloban. Japonci mezitím shromažďovali své síly pro následnou obranu. Z Thaj—wanu i Japonska byly nyní přesouvány letouny na ostrov Luzon s cílem útočit na americké lodě všeho typu. Mezitím z ostatních ostrovů, především z Luzonu, připlouvaly konvoje s japonskými vojáky na západ ostrova Leyte. Relativní úspěch, který se Japoncům povedl v oblasti leteckého i pozemního zabezpečení, lze vysvětlit z následujících důvodů: Američané měli v oblasti Leyte slabé zabezpečení leteckých sil, neboť letadla z letadlových lodí 7. loďstva po námořní bitvě nebyla již akce schopna rozsáhlejších operací a navíc jim začaly docházet pohonné hmoty a bojový arzenál. Dále americké jednotky na ostrově nebyly schopny uvést do provozu pozemní letiště kvůli špatnému terénu a nehostinnému počasí, kdy půda byla převážně blátivá. Jak se později ukázalo, počasí zde sehrálo důležitou roli, neboť zhoršovalo postup amerických jednotek. První americké letouny na Leyte přistály až 27. října v Taclobanu, nicméně i zde pro vydatný déšť stála práce na vzletové dráze pro bombardéry.

Na Leyte byla od 20. října přítomna pouze 35. armáda generálporučíka Suzukiho o síle zhruba 20 000 mužů, která spadala pod 14. armádu generála Jamašity. „Američanům se během monzunového období nepodařilo dosáhnout letecké převahy, a tím umožnili příchod japonské posily o síle 45 000 mužů.“⁵⁴ Od 27. října Japonci prováděli nálety na americká plavidla. Těchto útoků se také zúčastnili piloti kamikaze. Viceadmirál Oniši, který je povětšinou považován za zakladatele tohoto uskupení, (např. český autor Aleš Skřivan uvádí: „Oniši se sice výrazně podílel na prosazení této myšlenky, zformování i

⁵⁴ Jowett, Philip, *Japonská armáda 1931—1945*, Computer Press, Brno 2007, s. 65.

řízení Speciálního útočného sboru, jednotky pilotů kamikaze, bezprostřední podnět však dal kapitán Eičiró Džó.⁵⁵) téhož dne zřejmě začal značně pochybovat o válečném postavení Japonska. Jednomu ze svých důstojníků řekl „Skutečnost, že se musíme uchýlit k použití kamikaze, dokazuje, jak špatnou jsme měli strategii.“⁵⁶ Dá se tedy předpokládat, že nasazení těchto jednotek neplynulo z japonského fanatismu, ale pouze z válečné strategie. (Lze se domnívat, že Japonci od tohoto uskupení čekali jak výrazné bojové výsledky, tak i psychologické ovlivnění protivníka). Nicméně 29. října se jednomu letci podařilo zasáhnout americkou letadlovou loď Intrepid, která srážku ovšem přežila. Intrepid byla vůbec první lodí této velikosti, která byla zasažena (předtím byly zasaženy jen malé doprovodné letadlové lodi). Následující den 2. letci kamikaze opět zasáhli americké lodě, které musely odplout na opravy. Námořní ochrana byla tedy značně oslabena, proto japonské nálety pokračovaly i nadále.

7.1 Ormocká zátoka

Ke konci měsíce října na východě ostrova postupovala 6. armáda dále do vnitrozemí. A na západě generálporučík Suzuki přesunoval část svého štábu z ostrova Cebu na Leyte. O pár dní později dorazil i on sám. Ostatní japonské pozemní jednotky se vylodily v Ormocké zátocce. Jejich cílem mělo být dobytí města Tacloban nazpět, čemuž se ale v konečném důsledku ani nepřiblížili. Generálporučík Suzuki si byl prý v té době tak jistý, že požadoval kapitulaci všech amerických vojsk na ostrově. Když bych měl tento požadavek hodnotit z dnešního úhlu pohledu, jeví se mi jako zcela nereálný díky mnohonásobně větší početní převaze amerických vojsk na Leyte.

Na jihu ostrova mezitím americká 7. divize postupně dobývala

⁵⁵ Skřivan, Aleš, *Japonská válka 1931—1945*, s. 401.

⁵⁶ Lamont-Brown, Raymond, *Kamikaze*, s. 74.

město Dagami. Stejných úspěchů dosahovala i 24. divize na severu. I když Američané v této době vítězili, neznamená to, že by jim to Japonci nějak ulehčovali. Japonské jednotky, které byly posíleny o nové muže, přicházející z východu, bojovaly doslova až fanaticky o každý metr. „Zvlášť krutě se bojovalo o hřeben Break Neck v severní části Leyte. Hřeben bránila elitní japonská 1. divize.“⁵⁷ Ovšem i přes zesilující se japonskou obranu a nepřízeň počasí Američané v polovině listopadu obsadili na severu město Carigara. Po krutých bojích byla vyčerpaná 24. divize nahrazena 32. divizí a již zmíněná 7. divize se zatím středem ostrova dostávala hlouběji na západ. S 96. a 32. divizí se setkala u města Ormoc a společnými silami obklíčily Japonce. Tyto jednotky generálporučíka Suzukiho byly nyní obklíčeny ze 3 stran, což znamenalo jejich blížící se konec. Toho všeho Američané dosáhli v relativně krátkém čase 3 týdnů od vylodění na Leyte. Jak se ovšem ještě ukáže, nebylo to ukončení všech bojů. Americké jednotky byly v tomto čase nadále posilovány o výsadkové divize.

Suzuki nyní již jistě nemohl ani pomýšlet na to, že by uskutečnil svůj cíl: kapitulaci amerických vojsk. Místo toho vedl svá vojska značně nekoordinovaně do dalších bojů. Tím ovšem proti dvojnásobně početnějším, nutno říci i značně lépe vybavenému nepříteli, nemohl uspět.

„V zoufalé snaze získat iniciativu se Japonci pokusili leteckými výsadky vyřadit letiště v Dulagu, Taclobanu a v oblasti Burauen letiště Buri, Bayag a San Pablo.“⁵⁸ Následně měly 2 japonské divize vést rozhodující protiútok, první jejich letecké akce započaly 27. listopadu. Nutno říci, že pro Japonce se situace nevyvíjela dobře. Pokud mohu soudit, generálporučík Suzuki zvolil za cíl nevhodná letiště, neboť řada z nich nebyla pro Američany nijak důležitá (ba je ani nevyužívali). A samotné letecké nálety také nebyly úspěšné.

⁵⁷ Edgerton, Robert B, *Válečníci vycházejícího slunce: Historie japonského válečnictví*, BB art, Praha 2002, s. 251.

⁵⁸ Hubáček, Miloš, *Boj o Filipíny*, s. 360.

K 1. prosinci 1944 Krugerova vojska kontrolovala více jak polovinu ostrova Leyte. Suzuki, nacházející se v blízkosti města Ormoc, měl v této době k dispozici zhruba 35 000 vojáků. Američané oproti tomu již přes 180 000. I přes to, že Američané měli již fatální početní převahu, jejich postup tomu příliš neodpovídal. Početně slabší protivník dokázal lépe využívat terénu (což se následně projevilo třeba v bojích o Iwojimu či Okinawu). Dalším faktorem bylo i nepříznivé počasí (to činilo Američanům značné problémy i v minulosti především na Guadalcanalu či v Nové Guineji).

Dne 6. prosince 1944 japonské pozemní síly 6. a 26. divize zahájily útoky na americká letiště. Ale díky tomu, že jejich útoky nebyly správně koordinovány, dosáhly jen malých úspěchů. Následně byly Američany zahnány zpátky do džungle, kde se zdržovaly až do 10. prosince (poté v důsledku obsazení města Ormoc musely prchnout do hor).

K důležitému zvratu, dle mého názoru, došlo dne 7. prosince. Generál McArthur plánoval, že 5. prosince provedou Američané vylodění na ostrově Mindoro. Plán byl ovšem kvůli protestům především Kinkaida a Kruegera odložen o 10 dní a kvůli tomu mohla být nasazena vylodovací plavidla a pozemní jednotky na Leyte. Dne 7. prosince 1944 se tedy vojáci 77. pěší divize pod vedením generálmajora Andrewa B. Brucea vylodily na západním pobřeží Leyte v Ormocké zátocě. Tím bylo dosaženo toho, že japonská vojska přišla o přísun posil a dle mého mínění tak byla urychlena jejich následná porážka. Během výsadku na 77. divizi na ně zaútočily celkem početné japonské letecké jednotky včetně letců kamikaze. Útok byl vcelku úspěšný, ovšem na konečný výsledek to již nemělo vliv. „10. prosince obsadila 77. divize město Ormoc a při postupu na sever město Valencii. Když se 21. prosince 1. jízdní divize setkala se 77. divizí, skončily tak boje v Ormocké zátocě.“⁵⁹

⁵⁹ Kosina, Jiří, *Americké pozemní síly 1941—1945*, s. 13.

Tím byly završeny boje o nejvíce bráněné území na ostrově.

7.2 Dokončovací akce

„19. prosince generálporučík Suzuki je informován, že z Luzonu nemohou být poslány žádné zásoby ani posily.“⁶⁰ Zbylá japonská vojska (cca 15 000 mužů) se nyní stahovala do relativního bezpečí horských hřebenů či na západ na poloostrov San Isidoro. Na San Isidoru se Američané vylodili 25. prosince, a tím Japonci přišli o poslední přístav, odkud byly na Leyte převáženy jejich jednotky.

Stejná situace probíhala také na ostrově Samar. Zde se Američané vylodili 24. října 1944. Jestliže bych porovnával zdejší boje s boji na Leyte, nebyly tak urputné, snad jen s výjimkou bojů o město Wright. Hlavní město provincie Calbalogan padlo 19. prosince. Celá operace na Samaru byla zajisté úspěšná i díky výrazné pomoci místních partyzánských bojovníků.

25. prosince generál MacArthur prohlásil operaci Leyte—Samar za oficiálně ukončenou (výjimku tvořily vyčišťovací operace). Nadále vydal následující příkaz: „MacArthur nařídil generálporučíkovi Eichelbergerovi a jeho osmé armádě, aby byli připraveni převzít velení nad Leytskou operací. Zároveň informoval, že zbylé jednotky 6. armády na Leyte zůstanou pod Eichelbergerovým vedením.“⁶¹ Tomu byla 6. armáda předána 26. prosince. Ačkoliv Američané drželi prakticky celý ostrov ve své moci, konec všech bojů nenastal .

Generál Jamašita nyní pokládal Leytskou operaci za skončenou a hodlal se soustředit na obranu Luzonu. Zbytek 35. armády se stáhl do kopců a džungle, kde kladl odpor. Několik lidí včetně generálporučíka Suzukiho se snažilo dostat na ostrov Cebu. Dne 17. března 1945: „Z Filipín přišla zpráva, že generálporučík Sosaku Suzuki a jeho štáb uprchli

⁶⁰ Jowett, Philip, *Japonská armáda 1931—1945*, s.65.

⁶¹ Prefer, Nathan N, *Leyte 1944: The Soldiers' Battle*, Casemate 2012, s. 314.

*jedné noci ve spěchu v malých člunech z ostrova.*⁶² Ostrova Cebu dosáhl 24. března. V půli dubna se snažil doplout na ostrova Mindoro, ale jeho plavidlo bylo napadeno americkými bombardéry a generálporučík Suzuki byl zabit (podobného osudu se dočkal v roce 1943 i admirál Jamamoto). Po své smrti byl povýšen na generála. „*Po Suzukiho smrti 35. armáda spadala pod velitele 30. armády generálporučíka Morozumiho, který sídlil na ostrově Mindanao.*“⁶³

Poslední velká akce na ostrově Leyte, jíž se Američané účastnili, proběhla 5. května 1945. Ale i přes to se v horách stále skrývali japonští vojáci. Ti se ovšem potýkali s tím, že neměli dostatek jídla, místní obyvatelstvo je také nepodporovalo a místní partyzáni na ně vedli neustálé výpady. Z tohoto důvodu se jich konce války moc nedožilo.

Leytská operace, která započala dne 20. října 1944, tedy skončila dalo by se říci až ke konci války. Americké jednotky sice zahaly Japonce do hor a džungle po dobytí města Ormoc, nicméně tyto jednotky zůstávaly aktivní až do konce 2. sv. války. Co se týče mého hodnocení pozemních bojů na Leyte, musím objektivně přiznat, že japonské jednotky bránící tento ostrov odvedly dobrou práci. Američané i přes značnou početní výhodu ostrov sice obsadili, ovšem za podstatně delší čas, než v jaký sami doufali. Americké armádní vedení také čekalo, že hlavní boje budou probíhat na severnějším ostrově Luzon, proto byly hlavní jednotky spíše určeny k tomuto úkolu.

V prosinci, kdy byly síly skoro 6:1 ve prospěch Američanů, jejich postup tomu, ale nenasvědčoval. Japonci dokonce provedli několik protiútoků, k jejich smůle ovšem bez úspěchů. Domnívám se, že kdyby tyto útoky byly lépe naplánovány, postup Američanů by byl následně zpožděn o několik týdnů. Na konečný výsledek to ovšem již nemohlo hrát žádnou roli. Ve prospěch Američanů, krom početní převahy, také svědčilo jistě to, že celá operace byla dobře naplánována a materiálně zajištěna a

⁶² Hoyt, Edwin P, *Japonsko ve válce: velký pacifický konflikt*, Oldag, Ostrava 2000, s.375.

⁶³ Smith, Robert Ross, *War in the Pacific: Triumph in the Phillippines*, Government Printing Office 2005, s. 609.

přišla v příhodný čas. Celkové počty ztrát amerických jednotek na Leyte jsou uvedeny v tabulce 1:

Tabulka 1: Ztráty amerických jednotek na Leyte v období 20. října 1944—8. května 1945.

Jednotky	Celkem	Úmrtí	Zranění	Pohřešování
6. armáda jednotky velitelství	961	141	813	7
8. armáda	404	61	340	3
Americká pěchotní divize	731	162	566	3
24. pěchotní divize	2 342	544	1 784	14
32. pěchotní divize	1 949	450	1 491	8
38. pěchotní divize	272	68	171	33
1. jízdní divize	931	203	726	2
11. výsadková divize	532	168	352	12
1. filipínská divize	52	14	38	0
108. bojový tým	53	14	39	0
112. jízdní	160	32	128	0
Sborové vojsko	547	95	452	0
7. pěší divize	2 764	584	2 179	1
77. pěší divize	2 226	499	1 723	4
96. pěší divize	1 660	469	1 189	2
Součet	15 584	3 504	11 991	89

Zdroj: Prefer, Nathan N, Leyte 1944: The Soldiers' Battle, s. 337.

Japonské ztráty se počítají mezi 50 000 až 60 000 padlých. V době, kdy se Američané již uchytili na Leyte (konec prosince 1944 až leden 1945), generál MacArthur započal plánovat vylodění na největším filipínském ostrově Luzon.

8. Luzon

S postupným ovládnutím ostrova Leyte v prosinci roku 1944 a porážkou tamních japonských vojsk se vytvořila reálná šance na osvobození celého filipínského souostroví. Tento cíl by ovšem byl nereálný, pokud by se nepodařilo obsadit či alespoň paralyzovat mocné japonské síly na největším ostrově souostroví Luzon.

„164 lodí bombardovací podpůrné skupiny 77.2 pod velením viceadmirála Jesse B. Oldendorfa na palubě Californie zamířilo 2. ledna 1945 Surigaoským průlivem k Luzonu. Jejich trasa vedla kolem ostrovů Bohol, Cebu, Negros a Panay.“⁶⁴ Jejich cílem byl Lingayenský záliv u Luzonu. Toto mohutné loďstvo bylo Japonci spatřeno 3. ledna, tohoto dne, na ně zaútočili piloti kamikaze a lehce poškodily tanker Cowanesque, poté se stáhli a opětovně zaútočili následujícího dne. Letcům kamikaze se podařilo opět poškodit další americké plavidlo. Eskortní letadlová loď Ommaney Bay byla tak poničena, že ji Američané museli sami potopit. Útok japonských letadel zaznamenalo americké loďstvo plující k Luzonu i 5. ledna. Až 10 amerických plavidel bylo zasaženo. Japonci v této době již trpěli nedostatkem letadel, ovšem mechanici dokázali zprovoznit i poškozená letadla, aby byl splněn úkol kamikaze. (Díky úspěchům letců kamikaze při poškození lodí či ztrátě jediného života letce ku mrtvým námořníkům se jevila tato strategie jako výhodná).

Během úsvitu 6. ledna americké loďstvo zakotvilo v Lingayenském zálivu. I tehdy museli Američané čelit pilotům kamikaze. „28 sebevražedných a 15 bombardovacích letounů potopilo jednu minolovku a poškodilo dalších 16 plavidel. Po jejich útoku bylo napočítáno celkem 167 mrtvých a 502 raněných amerických námořníků.“⁶⁵ (Vzhledem k tomu, kolik bylo nasazeno japonských letadel a kolik poničeno amerických plavidel, byl tento nálet kamikaze z pohledu Japonců

⁶⁴ Lamont-Brown, Raymond, *Kamikaze*, s. 86.

⁶⁵ *Kronika druhé světové války*, Fortuna Print, Praha 2000, s. 399.

nejúspěšnější za celé období 2. sv. války). Nálety nadále pokračovaly až do 9. ledna, kdy proběhlo samotné vylodění na Luzonu. Během těchto náletů byly 2 americké lodě potopeny a na dalších 30 bylo poškozeno.

Dne 9. ledna, tzv. (Den S), proběhlo vylodění amerických jednotek 6. armády (stejná jako na Leyte opět pod vedení viceadmirála Kruegera) v Lingayenské zátocce. Vylodění na Luzonu bylo největší obojživelnou akcí v Pacifiku. (Dokonce největší americkou výsadkovou akcí za celé 2. sv. války). Dalo by se říci, že samotné vylodění a struktura vojenských složek zde byla stejná jako při vylodění na Leyte „*Vylodění provedly dva sbory 6. US Army, I.(6. a 46. divize) a XIV. sbor. (37. a 40. divize). I. sbor se vylodil u města San Fabian, XIV. sbor po obou stranách města Lingayen.*“⁶⁶ (Americké jednotky se vylodily ve stejných místech jako Japonci před 3 roky). Vylodění probíhalo bez většího odporu a potíží. To bylo zajištěno tím, že velitel 14. armády generálporučík Jamašita nehodlal bránit vyloděvací pláže. Raději se stáhl do přilehlých hor. Co se týče letců kamikaze, ti sice útočili na vyloděvací plavidla, ovšem žádné nebylo zasaženo. Japoncům také v oblasti Filipín rapidně začala ubývat letadla, tudíž následné nálety nebyly již tak časté.

Pozemní jednotky vyloděné na Luzonu spadaly pod kompetenci generálporučíka Kruegera. Přítomno zde bylo na 200 000 amerických vojáků a několik tisícovek záloh. Proti nim stálo zhruba 260 000 japonských vojáků, rozdělených do 3 skupin. „*Jamašita sám řídil Skupinu Šóbu o síle 152 000 mužů na severu Luzonu. Další skupina Šimbu o síle 80 000 mužů na východ od Manily hlídala životně důležitou oblast povodí a jižní polovinu Luzonu včetně poloostrova Bicol v jihovýchodním rohu Luzonu. Poslední skupina Kembu*“⁶⁷ o síle 30 000 mužů byla umístěna kolem základny Clark Field, Batanského poloostrova a ostrova

⁶⁶ Kosina, Jiří, *Americké pozemní síly 1941—1945*, s. 13.

⁶⁷ Šóbu, Šimbu a Kembu: 3 bojové skupiny operující na Luzonu. Bojové skupiny byly o síle armádního sboru.

*Corregidor.*⁶⁸ Ačkoliv Jamašitovy síly byly značné, jejich bojová hodnota byla nízká. Bylo to způsobeno jejich nedostatkem potravin, munice, dopravních prostředků a pohonných hmot.

Prvotním cílem Američanů měl být postup jižní oblastí ostrova a co nejdříve obsadit Manilskou zátoku. Poté měl být získán celý ostrov pod americkou nadvládou. „*MacArthur nařídil Kruegerovi, aby postupoval na jih na Manilu bez ohledu na ohrožení levého křídla dobře zakopanými japonskými jednotkami v horách. Krueger se domníval, že tam chce MacArthur 26. ledna oslavit své pětadesáté narozeniny.*“⁶⁹ (Je vůbec zajímavé, jak si MacArthur za války dokázal vždy prosadit svou vizi bez větších problémů). Nicméně tento požadavek se Američanům splnit nepodařilo.

10. ledna Američané postoupili zhruba o 13 km dále do vnitrozemí. Téhož dne na americká plavidla zaútočily první sebevražedné japonské čluny (posádka člunů zde nemusela vždy bezpodmínečně umřít, při svržení pum měla relativně krátký čas k odplutí do bezpečí). Japonským člunům se podařilo poškodit 9 lodí a 1 potopit. Kolik japonských člunů bylo zničeno, není dodnes jasné. Den na to se vylodily další americké jednotky jako podpora pro jednotky, které byly již na ostrově. Zprvu byl postup Američanů rychlý díky minimálnímu japonskému odporu. Zlom ovšem nastal záhy. „*Na levém křídle stál I. armádní sbor, tvořený 43., 25. a 6. pěší divizí, a sváděl těžké boje s japonskou bojovou skupinou Šóbu. V podhůří podél severní a severozápadní strany říčního údolí XIV. armádní sbor, sestávající z 37. a 40. pěší divize, postupoval mezitím úspěšně a směřoval k bývalé základně armádního letectva Clark Field.*“⁷⁰ Tím byly zahájeny dlouhé a krvavé boje v severní části Luzonu.

Mezitím letci kamikaze útočili na americké loďstvo až do 13. ledna. Téhož dne byla těžce poškozena eskortní letadlová loď Salamaua. Útok

⁶⁸ Salecker, Gene Eric, *Rolling Thunder Against The Rising Sun: The Combat History of U.S. Army Tank Battalions in the Pacific in WWII*, Stackpole Books 2008, s. 257.

⁶⁹ Van Der Vat, Dan, *Válka v Pacifiku*, s. 369.

⁷⁰ Rottman, Gordon L, *Přepad zajateckého tábora v Cabanatuanu: Filipíny 1945*, Grada Publishing a.s., Praha 2000, s.7.

na tuto loď byl poslední úspěšnou akcí letců kamikaze v oblasti Filipín. Jak jsem se již zmiňoval, Japoncům docházely letecké síly a samotné uskupení kamikaze prakticky přestalo existovat. Viceadmirál Óniši a viceadmirál Fukudome (velitel leteckých sil na Filipínách) opustili Filipíny již 8. ledna 1945. Tím také začalo přesouvání zbylých letadel z Filipín na Tchaj—wan (tento krok byl dle mne rozumný, neboť letadla by byla zcela jistě zbytečně zničena). S touto skutečností ovšem Američané nebyli obeznámeni a dozvěděli se o ní až po konci války (dozajisté by dříve této informace dokázali využít ve svůj prospěch).

Japonci se na Luzonu opevnili před Cabaruanským hřebenem. *„Jejich obranná postavení byla dobře ukryta a systém pevnůstek spojených sítí zákopů a četná stanoviště výhodně umístěných odstřelovačů spolu s palebnými stanovišti minometů a děl chránily všechny přístupy.“*⁷¹ To následný postup Američanů značně zpomalilo (díky vhodně umístěnému obrannému postavení Američané nemohli použít tanky ani dělostřelectvo). 25. divize mezitím pokračovala k důležitému opěrnému bodu městu Binalonan (mohli tak kontrolovat cesty na sever a na jih). Město bylo dobyto ale za cenu tvrdých bojů. Ještě obtížněji se dobývalo další město San Manuel. San Manuel bylo bráněno nejenom vojáky, ale i tankovým plukem a podporu jim skýtalo dělostřelectvo a kulometná hnízda. San Manuel byl za cenu těžkých ztrát 25. divize dobyt 28. ledna.

8.1 Zajatecký tábor Cabanatuan

Historie tohoto tábora se píše od roku 1942, kdy Japonci dobyli Filipíny. Při tzv. Bataanském pochodu smrti⁷² musely být zřízeny na Filipínách tábory pro válečné zajatce. (Zajatci byli Američané, Filipínci, Britové, Australané apod.). Tábory byly povětšinou zřízeny z bývalých

⁷¹ Hubáček, Miloš, *Boj o Filipíny*, s. 441.

⁷² **Bataanský pochod:** Slavný pochod zajatců do O'Donnellova tábora, při kterém umřelo na 12 000 mužů. Údaje o mrtvých se velice často liší a dodnes nejsou přesně známy.

amerických základen, proto Američané znali jejich polohu. Američané si byli vědomi hrozných podmínek, ve kterých zajatci v táborech žili (byla všeobecná známost, že Japonci porušovali Ženevskou konvenci). Též se obávali, že by se opakovala situace jako na Palawanu v prosinci 1944, kde byli zajatci povražděni. Japonci zde jednali z rozkazu ministerstva války, ve kterém stálo: „*Zbavte se jich, ať už jednotlivě, nebo hromadně, ať už masovým bombardováním, smrtícím plynem, jedy, utopením nebo stětím. Zlikvidujete je, jak si to situace žádá. Cílem je nenechat uniknout jediného z nich, zbavit se všech a nezanechat po sobě žádné stopy.*“⁷³ Proto se vrchní velení rozhodlo zachránit zajatce v Cabanatuanu (někdy uváděn jako Pangatian díky vesnici nesoucí stejný název poblíž) dříve, než se poblíž objeví 6. armáda.

Hlavní velení nad touto operací měl převzít 6. přepadový prapor jednotek Rangers (ten byl poprvé v akci 17. října 1944 při diverzních akcích u Leyte). „*Podplukovník Muci vedl jednotku se 128 členy složenou z roty C (kapitán Robert Price), 2 čety z roty F (1. poručík Frank J. Murphy), dvou týmů Alamských průzkumníků (týmy Nellista a Rounsavilleho 14 mužů) a 4 mužů z jednotky Photo F 832. spojovací prapor.*“⁷⁴ Filipínští partyzáni poskytli také výraznou pomoc.

Při svém postupu k táboru, který zahájili 27. ledna, museli dávat cestou pozor na různá nebezpečí. Ty tvořily pasti ukryté Japonci, útok vlastních leteckých jednotek (jednotky se nacházely totiž hluboko v území nepřítele), náhodná přestřelka s japonskými vojáky, místními kolaboranty či jednotkami Hukbalahap.⁷⁵

30. ledna před 20:00 jednotky Rangers zahájily útok na tábor. „*V táboře se nyní nacházelo jen asi 500 zajatců, přičemž všichni byli ve špatné tělesné kondici.*“⁷⁶ Co se týče Japonců, těch bylo v táboře přes

⁷³ **Craughwell**, Thomas J, *Slavné záchranné akce druhé světové války*, Euromedia Group, Praha 2010. s. 277.

⁷⁴ **Rottman**, Gordon, *Speciální jednotky USA v Pacifiku za druhé světové války*, Computer Press, Brno 2007, s. 84—85.

⁷⁵ **Hukbalahap**: Lidová protijaponská armáda, komunisticky orientovaná, bojující též proti Američanům.

⁷⁶ **Rottman**, Gordon L, *Přepad zajateckého tábora v Cabanatuanu*, s. 9.

70. Dalších 800 jich bylo přítomno v městě Cabu (necelé 2 km na východ od tábora) a 150 odpočívalo před cestou na bojovou frontu. Během útoku americké letectvo bombardovalo okolí tábora. Byl to naplánovaný akt k dezorientaci nepřítele a odvedení jeho pozornosti. „*Zatímco 1. četa, rota C (2. poručík William J. O Connel) zaútočila hlavní bránou, aby zneškodnila strážce a zničila zaparkované tanky a nákladní vozy, 2. četa, rota F a Alamští průzkumníci zahájili palbu na hlídkové věže v zadní části tábora.*“⁷⁷ Během ukázkové akce bylo zabito na 225 Japonců a osvobozeno něco málo přes 500 zajatců. Ti byli eskortováni pomocí kolových vozíků, které poskytli partyzáni.

Zatímco americké jednotky útočily na tábor, partyzánské jednotky vybudovaly zátarasy na cestě k táboru, aby zdržely, případně zastavily případné japonské posily. Jak se ukázalo, Japonci skutečně vyrazili na pomoc, ovšem díky skvělé práci partyzánských jednotek jich bylo na 300 zabito bez vlastních ztrát. Americké ztráty při útoku na tábor byly pouze 2 muži, stejný počet byl i zajatců, kteří cestu nepřežili a 10 raněných .

Již 31. ledna byli zajatci umístěni v nemocnici. Pokud mohu soudit, toto byla nejlépe naplánovaná a provedená akce speciálních jednotek za 2. světové války v Tichomoří. Ačkoliv různé americké speciální jednotky za 2. sv. války prokázaly své schopnosti, všechny byly bohužel s končícím rokem 1945 rozpuštěny. Až s novými válečnými střety byla pochopena důležitost jejich působení a jejich hodnota a v dnešní době jsou již běžnými složkami každé armády ve světě.

8.2 Manila

Koncem měsíce leden se americkým jednotkám podařil úspěch v podobě zatlačení japonských jednotek na severu Luzonu. Tím byly americké jednotky na severu zbaveny případného ohrožení Japonci. „*Mezitím byli Američané posíleni 1. jízdní a 32. pěší divizí a 29. ledna*

⁷⁷ Rottman, Gordon, *Speciální jednotky USA v Pacifiku za druhé světové války*, s. 86.

*pak nastoupil do boje XI. sbor, který zatím tvořily 38. divize a 34. bojová skupina.*⁷⁸ XI. sbor postupoval přes poloostrov Bataan a jeho cílem bylo odříznout Japoncům ústupovou cestu od Clark Fieldu.

Ve stejné době započal útok na hlavní město Luzonu Manila (Manila byla vůbec prvním velkoměstem, které Američané dobývali za války v Tichomoří). K té urychleně postupovala 1. jízdní divize a 2 motorizované skupiny z XIV. sboru. *„Kromě jednotek 1. jízdní a 37. divize se zrychleného postupu účastnily i dva paradesantní pluky z 8. armády generálporučíka Eichelbergera, jež se vylodily v Nasugbu na jihozápadním pobřeží Luzonu asi 70 kilometrů od Manily.*⁷⁹ 8. armáda generálporučíka Eichelbergera (obraz č.9) byla zastavena japonskou opevněnou linií ležící 6 km před Manilou. První, kdo se dostal do Manily, byly jednotky 1. jízdní divize. *„3. února americká 1. jízdní divize dosáhla severního okraje města v oblasti Grace Park. Spolu s filipínskými partyzány, kteří zde fungovali jako průvodci, zachránili vězně z univerzity Santo Tomas, kteří zde byli internováni.*⁸⁰ Toto lze označit za začátek bojů o Manilu, které měly pro město a obyvatele hrozné následky.

Na okrajových částech města se nyní nacházely americké tankové jednotky, kterých chtěla pěchota využít při následném dobývání města. Při tomto plánu ovšem Američané narazili na tvrdý odpor japonských jednotek, bránících město. Generálporučík Jamašita chtěl původně město vyklidit a vést zdržovací válku v horách (dokonce prý plánoval pěstovat obilí pro výživu vojáků). *„Kontraadmirál Sandži Iwabači, se ovšem rozhodl ignorovat Jamašitův rozkaz vyklidit Manilu. Jeho 17 000 příslušníků námořnictva a 4 000 mužů pozemního vojska, kteří uvízli v obklíčeném městě, pokračovalo v boji s nevídanou zuřivostí.*⁸¹ Postup Američanů navíc ztěžoval fakt, že Japonci zničili téměř všechny přístupové mosty do města (to pro Američany představovalo možná větší

⁷⁸ Kosina, Jirí, *Americké pozemní síly 1941—1945*, s. 14.

⁷⁹ Skřivan, Aleš, *Pád Nipponu*, s. 143.

⁸⁰ Halili, Christine N, *Philippine History*, Rex Bookstore 2004, s. 242.

⁸¹ Edgerton, Robert B, *Válečníci vycházejícího slunce*, s. 252.

překážku než japonský odpor).

4. února 1945 ve večerních hodinách se americké jednotky pokusily prorazit na jih. Za těžkých bojů 37. divize vnikla do objektu věznice Bilibid, kterou mylně považovala za prázdnou. Díky této skutečnosti zachránili Američané na 1200 zajatců. Boje v oblasti pokračovaly až do následujícího dne.

5. února muselo být Američanům již zcela jasné, že boje o město nebudou tak snadné, jak původně předpokládali (následné boje byly podobné těm ve Stalingradu 1942—43 tím, že se bojovalo doslova o každé patro budovy). Původní záměr Američanů sice nebylo město bombardovat (ve městě žilo přes 700 000 obyvatel), ovšem díky urputnému japonskému odporu museli zahájit odstřelování z děl, což mělo pro město tragické následky. Příkladem budiž boj o pevnost Intramurosa (ve skutečnosti spíše celá městská čtvrť). Pokud chtěli Američané dobýt tuto tzv. pevnost, museli tak učinit za pomoci tanků a dělostřelectva. Odstřelování skončilo až 23. února a Intramuros byl dobyt o den později za cenu hrozivých střetů, poničených budov a civilních ztrát.

Boj o město však nadále pokračoval v neztenčené míře. Za poslední významný japonský odpor v bojích o Manilu se dá považovat japonská obrana komplexu vládních budov ležící na jihu města. Díky moderním stavbám ze železobetonu, (zbytek města byl většinou stavěn ze dřeva a slámy, tudíž snadno hořel, což ve finále mělo vliv na hrozivou destrukci města), muselo být opět použito dělostřelectvo. Japonci se ovšem i přes zcela jasně marný odpor odmítali vzdát a jejich odpor byl zlomen až 3. března 1945, tedy měsíc po počátcích bojů. *„Následujícího rána MacArthurovo velitelství vydalo komuniké, které potvrdilo, že osvobození Manily bylo již dokončeno.“*⁸²

Zuřivé pouliční boje o Manilu trvající od 3. února do 3. března 1945

⁸² **Badsey**, Stephen, *The Hutchinson Atlas of World War Two Battle Plans: Before and After*, Taylor & Francis 2000, s. 242.

vedly téměř k úplnému zničení města (dle odhadů prý jen 1/4 města byla zachována a Manila se vedle Varšavy řadí k nejponičenějším městům za 2. sv. války). „Američané měli 1 000 padlých a 5 500 raněných. Japonské ztráty činily 16 000 mrtvých. V důsledku odstřelování města a japonského vraždění zahynulo přes 100 000 filipínských civilistů.“⁸³ Dodnes je těžké soudit, zdali by se dalo těmto hrozným obětem na životech civilistů zabránit. Odstřelování města zajisté přispělo k minimalizaci ztrát na straně Američanů a možný je i jistý psychologický dopad na straně Japonců. Jak je ovšem známo, ve většině případů Japonci raději zahynuli, než aby se vzdali. Tím pádem utrpěli nejvíce právě civilisté, nacházející se v oblasti bojových střetů. Svůj podíl na tom jistě mají i válečná zvěrstva Japonců (podobná těm z Nankingu z roku 1937).

8.3 Boje pokračují

Zatímco se bojovalo o Manilu, armádní generál MacArthur (povýšen 12. ledna 1945) nařídil generálporučíkovi Kruegerovi obsadit poloostrov Bataan a malý ostrov Coreegidor. Dokud je měli Japonci ve svém držení, Američané nemohli využít přístavů v Manilské zátocce. Obě destinace, které byly ovšem slabě bráněny, Američané dobyli již před koncem února .

Mezitím Američané podnikali v Tichomoří další akce. 16. března se vylodili na ostrově Iwodžima, kde sváděli kruté boje až do 26. března 1945. 25. února podnikly americké bombardéry B 29 první zápalný nálet na Japonsko právě z letišť vybudovaných na Filipínách. „231 bombardérů B 29 zamířilo k Tokiu, ale 59 strojů cestou z formace odpadlo. Zbývající svrhly na město 450t zápalných pum, zničily čtvereční míli zástavby a zdemolovaly 28 000 budov.“⁸⁴ (Je známo, že alespoň zpočátku měly nálety na Japonsko spíše psychologický efekt, než

⁸³ Jowett, Philip, *Japonská armáda 1931—1945*, s. 66.

⁸⁴ Hoyt, Edwin P, *Japonsko ve válce*, s. 374.

zničující dopad).

I přes to, že Američané dobyli Manilu, zdaleka to neznamenal konec akcí na Luzonu. „*Po dobytí Manily se 6. armáda zaměřila na vyčištění jižního Luzonu od nepřátelských sil a vytlačení skupiny Šimbu od zdrojů vody severozápadně od hlavního města.*“⁸⁵ Tento cíl se Američanům povedl, nicméně vojáci ze skupiny Šimbu kladli odpor až do konce války.

Akce 6. armády, která vedla operace proti skupině Kembu, měly charakter spíše vyčišťovacích akcí. Skupina Kembu byla v kritické situaci, a tak byla její struktura rozdělena do samostatných oddílů, které měly vést spíše partyzánskou válku (tím pádem nemohly nikterak vážněji ohrozit početné americké jednotky). „*Do 3. května, kdy 38. divize předala starost o likvidaci zbytků skupiny Kembu 6. pěší divizi, usmrtila na 8000 Japonců, sama přitom měla asi 100 padlých a na 500 raněných.*“⁸⁶ Jednotky ze 6. divize hlídaly oblast pohoří na západě Luzonu až do konce války. Dá se říci, že od května až do konce války jejich náplň spočívala v hlídkové službě a odrážení ojedinělých malých skupin Japonců. Ze skupiny Kembu zbylo něco málo přes 1500 vojáků, když válka skončila.

Po dobytí Manily měl Jamašita operující na severu ostrova k dispozici na 170 000 mužů. Jeho cílem ovšem nebyl nějaký velký útok, ale spíše činit systematické ztráty Američanům. Jamašita, který si byl vědom toho, že 8. armáda pod velením generálporučíka Eichelbergera je oslabena (v důsledku odeslání posil na operace na jihu), zorganizoval hlavní obranu. „*V horách na severu vybudoval Jamašita obranný perimetr ve tvaru trojúhelníku s body ve městech Baguio, Bontac a Bambang.*“⁸⁷ Tyto města se nacházela v oblasti Cagayanského údolí. V dubnu, kdy Američané podnikli útoky na tato města, 2 z nich padla, ovšem o Bambang se bojovalo až do konce války (to bylo způsobeno

⁸⁵ Skřivan, Aleš, *Japonská válka 1931–1945*, s. 416.

⁸⁶ Hubáček, Miloš, *Boj o Filipíny*, s. 469.

⁸⁷ Seagrave, Sterling, Seagrave, Peggy, *Gold Warriors: America's Secret Recovery of Yamashita's Gold*, Verso 2003, s. 84.

špatně přístupnými horskými cestami, které vedly přes úzké soutěsky a rokle, které Japonci dobře bránili).

V době, kdy byly Jamašitovy jednotky pomalu obkličovány, byla armádním generálem MacArhurem provedena reorganizace vojsk. XIV. sbor byl převelen na sever Luzonu, kde se bojovalo proti Jamašitovi a úkoly 6. armády převzala 8. armáda. 6. armáda se měla totiž připravit na chystanou invazi do Japonska (ke které pak ovšem nedošlo). (Toto rozhodnutí lze považovat za moudré, Eichelberger byl schopnější velitel než Krueger především díky hbitosti svých jednotek). A tak lze soudit, že kdyby ve velení setrval nadále těžkopádnější Krueger, Jamašitova zdržovací taktika by trvala také déle.

Nicméně Jamašitovu skupinu Šóbu se do konce války nepodařilo zcela zničit. XIV. sbor obklíčil tzv. Kiaganskou kapsu, která byla dobývána až do japonské kapitulace 15. srpna 1945. Po skončení bojů zůstalo naživu kolem 60 000 Japonců z původního počtu 260 000.

Co se týče osudu generálporučíka Jamašity, ten byl po kapitulaci vzat do vazby a následně souzen. „*Americký vojenský tribunál soudil generála Jamašitu za válečné zločiny související s Manilským masakrem od 29. října do 7. prosince 1945 a odsoudil jej k trestu smrti.*“⁸⁸ Tento proces se dá označit za sporný, neboť generálporučík Jamašita přímo do dění v Manile nezasahoval. Z hlediska taktiky dobývání Luzonu není jednotlivým stranám víceméně co vytknout. Jamašitův plán klást na Luzonu odpor co nejdéle a zdržovat tak americké jednotky naplno vyšel. Tím se mu podařilo zaměstnat americké jednotky, které mohly být nasazeny v jiných bojích. Ale i zde se Japonci dopustili chyb, které je provázely po celou dobu 2. sv. války. Jejich taktické operace byly příliš složité a počítaly s mnoha sériemi komplikovaných manévřů. Ty vyžadovaly především dobrou koordinaci s různými vojenskými složkami, což nebylo často možné (ať už díky docházejícím zásobám, špatné komunikaci, či početní nevýhodě).

⁸⁸ **Orel, Josef**, *Největší vojevůdci 2. světové války*, Alpress, Frýdek—Místek 2010, s. 224.

Američané si první dny od vylodění na Luzonu počínali dobře. Jejich postup byl rychlý, nicméně nebyl ani příliš nepřitelem zdržován (Japonci se ukryvali spíše v horách na severu či na připravených pozicích ve vnitrozemí). První potíže nastaly až s následným postupem na sever a přibližováním se k okolí města Manila. O Manilu sváděli Američané kruté boje a museli následně použít i těžkou bojovou techniku, a to ve finále znamenalo naprostou zkázu města. Během osvobození ostrova se jim podařilo také osvobodit zajatecké tábory: např. Cabanatuan, O'Donnellův či Los Baños, při kterých se ukázala bojová schopnost speciálních jednotek.

9. Jižní Filipíny

Po necelém měsíci po tom, co se 9. ledna 1945 Američané vylodili na Luzonu, usoudil armádní generál MacArthur, že je třeba osvobodit také ostrovy ležící na jihu Filipín.. Tímto úkolem byl pověřen generálporučík Eichelberger a jeho 8. armáda. Jako první na řadu měl přijít ostrov Palawan. Tento ostrov byl důležitý z hlediska kontroly námořních tras do jihočínského moře a Američané po jeho dobytí odtud mohli organizovat akce na osvobození dalších ostrovů. Zde se 28. února 1945 vylodila 41. pěší divize. Americký postup se zdá považovat za velmi rychlý. Po překonání několika obranných postavení, kde se ukryvalo na 3000 Japonců, byl již před koncem měsíce března ostrov pod americkou kontrolou.

Poté, co byl dobyt Palawan, byla nasazena tatáž 41. divize spolu s filipínskými partyzány na poloostrov Zamboang. K vylodění došlo 10. března 1945. Odpor na poloostrově byl sice ze začátku silný, později ovšem polevil a v polovině dubna byl poloostrov již pod americkou kontrolou. Dále následovaly ostrovy jako Basilan a Bangao, kde se ovšem Američané nesetkali s žádným odporem (všechny tyto ostrovy obsadila 41. divize).

Po obsazení Palawanu a dalších ostrovů pokračovaly malé americké oddíly na menší ostrovy ležící na jihu a jihovýchodu. Jejich ovládnutí znamenalo zpečetění osudu japonských posádek na ostrovech Panay, Negros, Cebu a Bohol. Celkové dobývání těchto ostrovů (s výjimkou Panaye) probíhalo za celkem tvrdých bojů. Všechny ostrovy se podařilo získat pod kontrolu až s měsícem červnem (opět s výjimkou Panaye, ten byl obsazen již v březnu).

Posledním místem na jihu Filipín, kde se vylodily americké jednotky 17. dubna 1945, byl ostrov Mindanao. Jednotky, které se vylodily na západním pobřeží Mindanaa, pocházely z: „8. armády, konkrétně šlo o X. sbor tvořený 24. a 31. divizí generálmajora Franklina C. Siberta.“⁸⁹ Je

⁸⁹ Smith, Robert Ross, *War in the Pacific*, s. 620.

třeba podotknout, že o boje na Mindanau se také velikou měrou podílely místní partyzánské jednotky. Tento ostrov byl nejvíce bráněn ze všech ostrovů na jihu Filipín (nacházelo se zde 53 000 japonských vojáků). Ti se na ostrově ukryvali převážně ve větších městech. Ihned po vylodění následovala obdobná situace jako na Luzonu. Japonci zpočátku nekladli žádný nebo jen minimální odpor. Úkolem Američanů bylo opět dobýt hlavní město ostrova Davaa. To bylo získáno 3. května 1945. japonské jednotky se poté, jak byly zvyklé, začaly stahovat do vnitrozemí. „*Dne 10. května 1945 bylo dobyto město Maramang a 31. divize začala postupovat na sever ostrova. Tam dosáhla města Malybalay a setkala se zde s vojáky 108. bojové skupiny.*“⁹⁰ Boje na ostrově pokračovaly až do června, poté byl japonský odpor zdolán. Konec bojů na ostrově Mindanao a ukončení bojů na Luzonu se všeobecně považuje za osvobození celého Filipínské souostroví.

Celkové operace na Filipínách, která započaly vyloděním na ostrově Leyte 20. října 1944 a skončily kapitulací Japonců 15. srpna 1945, stály „*Američany 15 500 padlých a 50 500 zraněných. Japonci měli zhruba 325 000 padlých z celkem 450 000 nasazených vojáků. Zničeno bylo 23 japonských divizí.*“⁹¹

⁹⁰ Kosina, Jiří, *Americké pozemní síly 1941—1945*, s. 16.

⁹¹ Tamtéž, s. 16.

10. Následné události

Mezitím, co na Filipínách probíhaly boje, se Japonci od 3. června 1945 snažili skrze Sovětský svaz zprostředkovat mírová jednání. V důsledku toho vznikla tzv. Postupimská deklarace a to dne 26. července 1945. O dva dny později ovšem Japonci tuto deklaraci nepřijali díky odmítnutí požadavků ze strany Američanů (Japonská vláda především žádala o zachování císařského vládnoucího systému, což Američané nemohli zaručit). Mimo to v Japonsku stále byly kruhy, které si přály vést válku až do totálního konce. V důsledku těchto rozhodnutí byla dne 6. srpna 1945 svržena uranová bomba na město Hirošima a 9. srpna 1945 plutoniová bomba na Nagasaki (okamžité ztráty na životech obyvatel, po dopadu obou bomb, se počítají kolem 120 000). Dodnes se vedou spory, zda Američané použili tyto bomby kvůli ukončení válečného konfliktu a předejití ztrát na životech obou stran či, aby ukázali svoji sílu proti budoucímu nepříteli Sovětskému svazu. Sovětský svaz 8. srpna 1945 vyhlásil válku Japonsku a ihned podnikl vpád na území Mandžuska a Koreje. Tyto události jistě přispěly ke konečné kapitulaci Japonska, ale je třeba také zmínit mohutné nálety na Japonská města, při kterých přišlo o život více než 260 000 obyvatel. Dne 15. srpna 1945 měl císař Hirohito první projev v rozhlase. Tím pádem byla přijata kapitulace všech vojsk (uvádí se, že zbraně složilo na 7 milionů vojáků). Tento fakt ovšem stále odmítali někteří vysocí vojenští činitelé, kteří provedli neúspěšný puč. Někteří z nich poté raději spáchali sebevraždu. V Tokijském zálivu 2. září 1945 na bitevní lodi Missouri byla podepsána kapitulační listina, ve které Japonci přistoupili na podmínky Postupimské deklarace. Armádní generál MacArthur a jeho štáb nyní stanul v čele okupace Japonska až do roku 1952.

Co se týče osudu Filipín, ty se roku 1946 staly nezávislým státem v čele s prezidentem Manuelem Roxasem. Ten uzavřel s Američany několik smluv převážně armádního charakteru (nejdůležitější zřejmě v roce 1951 o vzájemné obranné smlouvě).

11. Závěr

Tato bakalářská práce popisuje jednotlivé nejdůležitější válečné střety z období bojů o Filipíny z let 1944—1945. Podrobněji se zajímá i průběhem jednotlivých bitev a jejich příčinami. Zaznamenává bitvy v chronologickém sledu s přihlédnutím k osobnostem velitelů, k užití techniky a taktiky jednotlivých nepřátelských stran. Následně hodnotí i výsledky a následky válečných operací. A jak se mi podařilo na mé úvodní otázky odpovědět? Uvedu zde několik příkladů. Jaké byly příčiny bitev o Filipíny z let 1944—1945? Jestliže chtěli Američané Japonce odříznout od surovin dovážených z východní Indočíny museli bezpodmínečně získat kontrolu nad Filipínskými ostrovy. Na dobytých ostrovech také bylo možné vybudovat letiště, ze kterých se podnikaly nálety na japonská města. Tyto nálety přispěly jistě k tomu, že Japonci přistoupili ke kapitulaci. V otázce dobytí Filipín hrál jistě roli také slib generála MacArthura o znovudobytí Filipín, o které Američané v roce 1942 přišli.

Ohledně otázky průběhů a následků jednotlivých bitev lze říci, že tato problematika je zahrnuta již v samotném obsahu mé práce. Jak jednotlivé osobnosti ovlivnily jednotlivé bitvy? Z toho co jsem se snažil popsat ve své práci, lze určit, že jejich vliv byl velký. Např. kdyby se viceadmirál Kurita zachoval jinak v bitvě u Samaru, mohlo to mít pro americké jednotky a vyloďovací plavidla na ostrově Leyte nedozírné následky. Také přesně nelze vylíčit, jaká by nastala situace, kdyby se generálporučík Jamašita snažil se svými vojsky bránit město Manila místo ukrývání se v horách ostrova Luzon. Proto rozhodnutí a nasazení jednotlivých velitelů zcela jistě ovlivnilo jednotlivá bojová střetnutí. Co se týče otázky strategie a použité techniky, neshledávám na použité taktice převratné změny či nějaké nové metody. Japonci i Američané se drželi svých metod, které používali již v historii, proto nelze konstatovat, že

v bitvě o Filipíny bylo použito nových metod.

Technika nasazená v bitvách byla standardní pro vedení bojů. Jejich konstrukce a účelnost vyplývala z bojových potřeb a technického pokroku. Američané do bojů nasadili např. nový typ letadel Grumman F6F Hellcat, který měl být důstojným soupeřem Japonským Micubiši A6M. Japonci naopak nasadili 2 největší bitevní lodě světa Jamato a Musaši, které ovšem svůj bojový potenciál neměly šanci příliš uplatnit. Dále se Japonci uchýlili k nasazení tzv. letců kamikaze. Nasazení těchto letců znamenalo zděšení pro americké vojáky, neboť se s tímto druhem boje dosud neselekali. Lze se domnívat, že Japonci čekali od těchto uskupení výrazné vojenské výsledky v konečných fázích války. Mimo letců kamikaze byly využívány i další sebevražedné zbraně jako příklad mohu uvést sebevražedné miniponorky či sebevražedné čluny.

Téma, které se zabývá válečnou historií v oblasti Filipín, není příliš rozšířeno (prakticky vůbec) mezi českou laickou veřejností. Přesto i zde lze nalézt při bližším zkoumání jistá témata, která mohou být pro zájemce o historii druhé světové války zajímavá. Lze uvést například největší námořní bitvu v dějinách u Leyte, kde se dá názorně ukázat odlišné vedení boje u Američanů a Japonců. Dále boje o město Manila, kde se projevila krutost japonských vojáků vůči civilním obyvatelům. Či přepadové akce, např. záchrana zajatců z tábora Cabanatuan, kde se uplatnily speciální vojenské jednotky, které se dnes řadí mezi elity jednotlivých armád. K tomuto tématu lze ovšem uvést i jiné problémy. Jako příklad mohu připomenout dopady války na civilní obyvatelstvo, ekonomiku států, nebo poválečný vývoj jednotlivých zemí, které byly válkou zasaženy.

Ať už badatel, spisovatel či čtenář by chtěl zkoumat toto téma, musel by si dát pozor, aby nepodlehł subjektivnímu stylu psaní některých autorů. Vždy by se měl pokusit utvořit si vlastní názor, měl by být neustranný a dané věci popsat tak, jak se ve skutečnosti staly. Nelze například soudit, že všichni letci kamikaze byli čiří fanatici či, že se všichni

japonští vojáci vrhali bezhlavě do boje a přitom nehleděli na svůj vlastní život. Proto jsem se snažil napsat tuto práci nestranně a popisují jednotlivé události, tak, jak se mi podle uvedených zdrojů podařilo zjistit. Snažil jsem se doplnit i další informace a uvést svůj vlastní názor v podobě vlastních poznámek pro lepší pochopení dané problematiky.

12. Použitá literatura

Badsey, Stephen, *The Hutchinson Atlas of World War Two Battle Plans: Before and After*, Taylor & Francis 2000.

Boyne, Walter J, *Srážka titánů : Námořní bitvy 2. světové války*, Naše vojsko, Praha 1997.

Cawthorne, Nigel, *Bitvy druhé světové války*, Alpress, Frýdek—Místek 2007.

Cutler, Thomas J, *The Battle of Leyte Gulf: 23—26 October 1944*, Naval Institute Press 2013.

Craughwell, Thomas J, *Slavné záchranné akce druhé světové války*, Euromedia Group, Praha 2010.

Dull, Paul S, *A Battle History of the Imperial Japanese Navy 1941—1945*, Naval institute press, Annapolis 1978.

Edgerton, Robert B, *Válečníci vycházejícího slunce: Historie japonského válečnictví*, BB art, Praha 2002.

Halili, Christine N, *Philippine History*, Rex Bookstore 2004.

Hoyt, Edwin P, *Bitva v zálivu Leyte: zánik letadlové lodi Princeton*, BETA Dobrovský & Ševčík, Praha 2002.

Hoyt, Edwin P, *Japonsko ve válce: velký pacifický konflikt*, Oldag, Ostrava 2000.

Hubáček, Miloš, *Boj o Filipíny*, Panorama, Praha 1990.

Hubáček, Miloš, *Odsouzená loď*, Paseka, Praha 2001.

Hubáček, Miloš, *Ofenziva v Pacifiku*, Mladá fronta, Praha 2000.

Kronika druhé světové války, Fortuna Print, Praha 2000.

Macksey, Kenneth, *Vojenské omyly druhé světové války*, Naše Vojsko, Praha 2007.

Jowett, Philip, *Japonská armáda 1931—1945*, Computer Press, Brno 2007.

Lamont-Brown, Raymond , *Kamikaze: samurajové bez naděje na návrat*, Beta, Praha 2004.

- Kemp**, Paul, *Námořní Války*, BETA – Dobrovský a Ševčík, Praha 2002.
- Kosina**, Jiří, *Americké pozemní síly 1941—1945*, Naše vojsko, Praha 1996.
- Kuwahara**, Yasuo, **Allred**, Gordon T, *Kamikaze: A Japanese Pilot's Own Spectacular Story of the Famous Suicide Squadrons*, American Legacy Media 2007.
- Orel**, Josef, *Největší vojevůdci 2. světové války*, Alpress, Frýdek—Místek 2010.
- Pejčoch**, Ivo, **Novák**, Zdeněk, **Hájek**, Tomáš, *Válečné lodě 4*, Naše vojsko, Praha 1993.
- Prefer**, Nathan N, *Leyte 1944: The Soldiers' Battle*, Casemate 2012.
- Rottman**, Gordon, *Speciální jednotky USA v Pacifiku za druhé světové války*, Computer Press, Brno 2007.
- Rottman**, Gordon L, *Přepad zajateckého tábora v Cabanatuanu: Filipíny 1945*, Grada Publishing a.s., Praha 2000.
- Salecker**, Gene Eric, *Rolling Thunder Against The Rising Sun: The Combat History of U.S. Army Tank Battalions in the Pacific in WWII*, Stackpole Books 2008.
- Seagrave**, Sterling, **Seagreva**, Peggy, *Gold Warriors: America's Secret Recovery of Yamashita's Gold*, Verso 2003.
- Skřivan**, Aleš, *Japonská válka 1931—1945*, Libri, Praha 1997.
- Skřivan**, Aleš, *Pád Nipponu*, Mladá Fronta, Praha 1990.
- Smith**, Robert Ross, *War in the Pacific: Triumph in the Phillipines*, Government Printing Office 2005.
- Symonds**, Craig L, *The Naval Institute Historical Atlas of the U.S. Navy*, Naval Institute Press, 2001.
- Tully**, Anthony P, *Battle of Surigao Strait*, Indiana University Press, 2009.
- Van Der Vat**, Dan, *Válka v Pacifiku*, Argo, Praha 2001.
- Vego**, Milan N., *Battle for Leyte 1944 : Allied and Japanese Plans, Preparations, and Execution*, Naval Institute Press 2013.

Willmott, H. P, *The Battle of Leyte Gulf: The Last Fleet Action*, Indiana University Press, 2005.

Woodward, C Vann, *The Battle for Leyte Gulf: The incredible story of World War II's largest naval battle*, The Battery press, Nashville 1989.

Resumé

The theme of this bachelor work is war history of the Philippines from years 1944—1945, sometimes referred to as reclaiming Philippines. These war encounters occurs from October 1944 till August 1945, when Japanese have been forced to capitulate.

Japanese entered the theater of 2nd world war on 7th December 1941, after air raid on Pearl Harbor. From the beginning of war, they managed to quickly overrun every single area, and Philippines, which have been captured on year 1942, had big importance for them. Thanks to controlling of these islands, they were able to control naval routes, to areas from which they could import valuable fuel and minerals, which Japan could not produce by itself. Year 1942 was however a turning point for Japanese as they started to loose on battlefield. On year 1944 the Americans from strategic view and after general MacArthur's promise that he will go first on Philippines directed they actions directly on them.

This bachelor's work focus on war conflicts and describes, the most important battles which took place on Philippines. This work also tries to take into account the presence of several commanders, units, technique and tactics, which influenced the course of these battles. The main goal of these work is describing and understanding of particular battles for better understanding of given theme.

13. Příloha

Příloha č. 1

Střední svaz : (viceadmirál Kurita)

Síly "A" (Severní síly)

Bitevní lodi: Jamato, Musaši, Nagato

Těžké křižníky: Atago, Takao, Čokai, Maja, Mjoko, Haguro

Lehký křižník: Noširo

Torpédoborci: Kišinami, Okinami, Haginami, Asašimo, Akišimo, Hamanami, Fudžinami, Šikamaze, Hajašimo

Síly "B" (Severní síly)

Bitevní lodi: Kongo, Haruma

Těžké křižníky: Kunamo, Suzuja, Čikuma, Tone

Lehký křižník: Jahagi

Torpédoborci: Nowaki, Kiojošimo, Urakaze, Jukikaze, Hamakaze, Isokaze

Příloha č.2

Jižní svaz: (viceadmirál Nišimura)

Bitevní lodě: Jamaširo, Fuso

Těžké křižníky: Mogami

Torpédoborci : Šigure, Mičišio, Jamagumo, Asagumo

Přípojně síly: (viceadmirál Šima)

Těžké křižníky: Nači, Ašigara

Lehký křižník: Abukuma

Torpédoborci: Akebomo, Ušio, Kasumi, Širanubi, Wakabe, Hatsušimo, Hatusbaru

Jižní oblast, Strážní síly, Dopravní síly: (viceadmirál Sakonju)

Těžký křižník: Aoba

Lehký křižník: Kinu

Torpédoborec: Uranami

4 ničitelé transportů

Příloha č.3

Severní svaz: (viceadmirál Ozawa)

Těžká letadlová loď: Zujkaku

Lehké letadlové lodi: Zujho, Čitose, Čioda

Bitevní lodi/ Letadlové lodi: Ise, Hjuga

Lehké křižníky: Ojoda, Tama, Isuzu

Torpédoborci: Maki, Sugi, Kiri, Kuwa, Hatsuzuki, Akitsuki, Wakatsuki, Šimotsuki

Dopravní síly

Torpédoborec: Akikaze

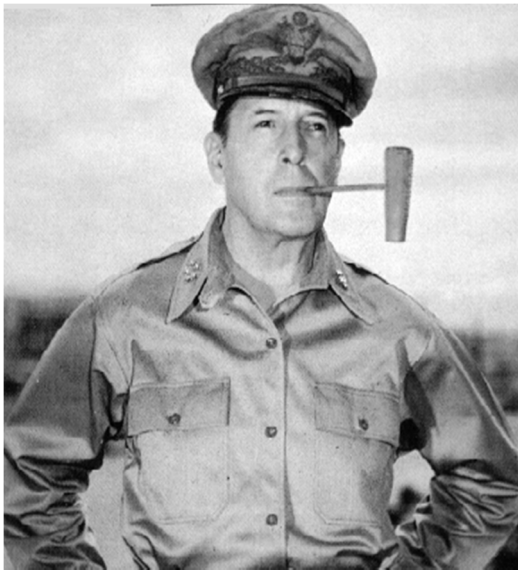
2 tankéry

6 eskortních plavidel⁹²

⁹² Willmott, H, P, The Battle of Leyte Gulf, s. 335.

14. Obrazová příloha

1. Generál MacArthur

(Zdroj: <http://www.frontpagemag.com/2011/alan-w-dowd/what-macarthur-farewell-teaches-us-today/>. [cit. 2015-03-29]).

2. Generálporučík Jamašita

(Zdroj: <http://forum.valka.cz/topic/view/17490/Jamarlita-Tomojuki>. [cit. 2015-04-01]).

3. Admirál Halsey

(Zdroj: <http://www.trumanlibrary.org/photographs/view.php?id=1278>. [cit. 2015-04-01]).

4. Viceadmirál Kurita

Takeo Kurita, 1889-1977

(Zdroj: <http://www.geocities.jp/torikai007/1945/1944kamikaze.html>. [cit. 2015-04-02]).

5. Viceadmirál Nišimura

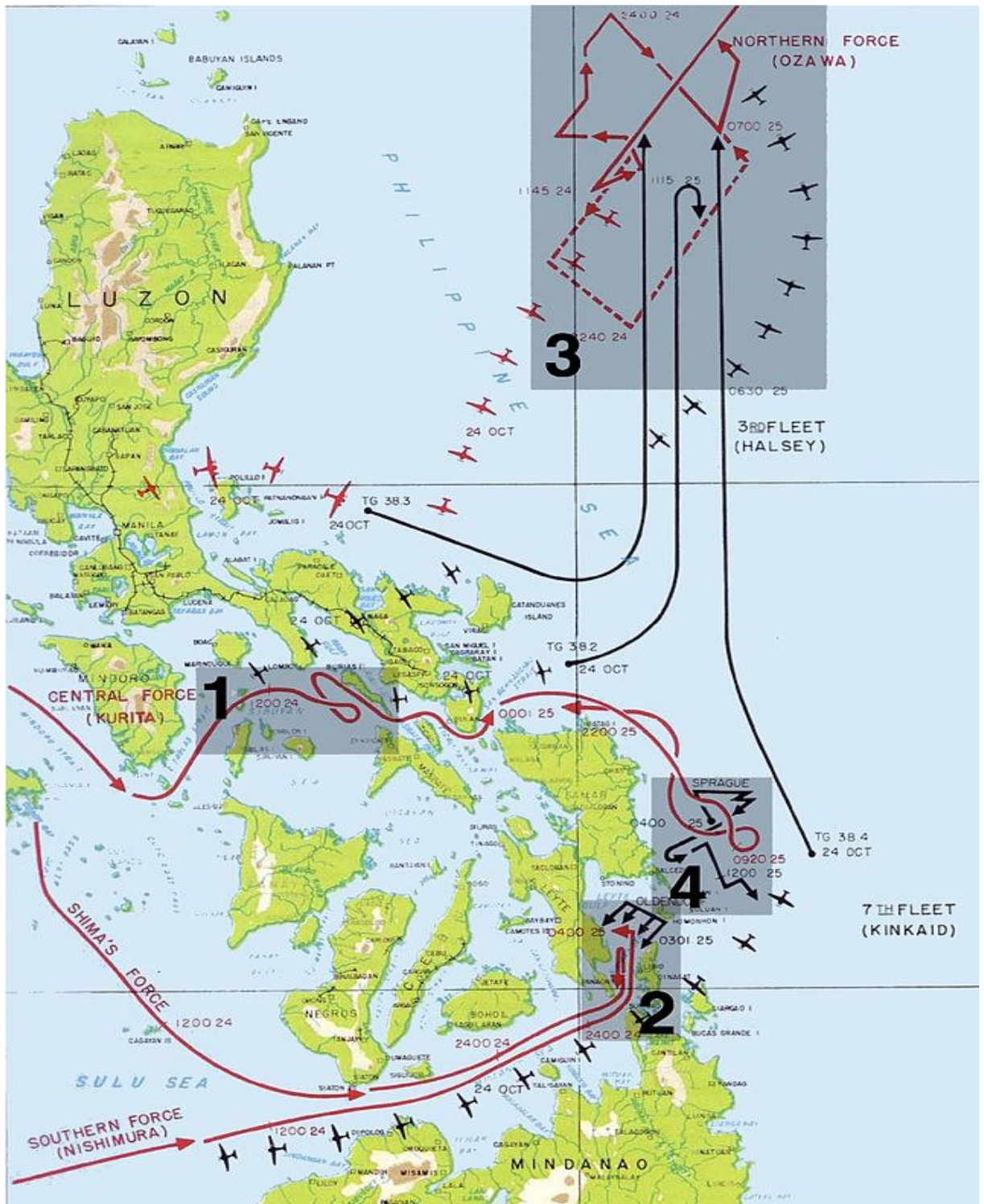
(Zdroj: <https://afatherswarstorynevertold.wordpress.com/2013/10/>. [cit. 2015-04-01]).

6. Viceadmirál Ozawa

(Zdroj: <http://www.postersguide.com/posters/imperial-japanese-navy-vice-admiral-jisaburo-ozawa-during-wwii-5308781.html>. [cit. 2015-04-05]).

7. Mapa bitev u Leyte

(Zdroj:http://cs.wikipedia.org/wiki/Bitva_u_Leyte#/media/File:Leyte_map_annotated.jpg. [cit. 2015-02-20]).

8. Generálporučík Krueger

(Zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/Walter_Krueger. [cit. 2015-04-04]).

9. Generálporučík Eichelberger

(Zdroj: http://theworldsmilitaryhistory.wikia.com/wiki/Robert_L._Eichelberger. [cit. 2015-04-04]).

